

ISSN 18855-856

CINAGE

TEKLO JE LETO 2014

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Ljubljana, 2014

Teklo je leto 2014

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Ljubljana, 2014

Teklo je leto 2014

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Uredila Dušana Findeisen

Oblikovala Tamara Jare

Fotografija Henri Cartier Bresson in drugi

Izdajatelj Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje
Poljanska cesta 6, SI-1000 Ljubljana

Tisk Stanko Pančur s.p., Ljubljana

Naklada 100 izvodov

ISSN 18855-8569

Leto 2014, ko je Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje dopolnila trideset let

Iztekle se je leto 2014, ki je bilo za Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje jubilejno. *Njenih trideset let* smo poimenovali prireditev, s katero smo v hramu kulture, Cankarjevem domu v Ljubljani, obeležili njeno zrelost.

Razvoj izobraževanja starejših odraslih v Sloveniji in Evropi smo v letu 2014 spremljali skozi vse številke elektronskih novic.

Zabeležili smo lastne izobraževalne dogodke in tiste, ki smo jih organizirali skupaj s partnerskimi ustanovami. Vesti, ki so nam jih pošiljali člani različnih univerz za tretje življenjsko obdobje po Sloveniji, smo vsakokrat spremenili v komentirane vesti.

V novicah smo poročali o evropskih projektih, v katerih smo sodelovali (ForAge, ECIL, CINAGE itd.), pa tudi o drugih projektih, sofinanciranih iz evropskih virov.

Poročali smo o vsebini znanstvenih ali strokovnih člankov, radijskih in televizijskih oddaj, ki so tekale na našem področju doma in drugod.

Pisali smo o raziskovalnih nalogah na temo UTŽO. Pisali smo o zanimivih projektih ter praksah doma in v tujini, kjer naj bralci najdejo navdih za svoje inovacije.

Spremljali in komentirali smo politične odločitve o izobraževanju in drugih vprašanih starejših.

Spremljali smo novice drugih, pisane v angleškem, francoskem, italijanskem, nemškem, hrvaškem in nizozemskem jeziku in jih povzemali.

Posebno mesto smo namenili pregledu književnih del in filmov, ki se kakorkoli ukvarjajo z vprašanjem starosti in staranja in ali s pomembnimi, aktualnimi družbenimi vprašanji. Tudi iz njih se je moč marsičesa naučiti.

Predvsem pa smo želeli odpreti prostor za kritično razmišljanje o vprašanih starejših, o njihovem položaju v družbi, o tem, kako starejši družbo sooblikujejo.

Vsem, ki ste nam posredovali novice in misli, se za sodelovanje iskreno zahvaljujem.

Pred vami je torej nova zbirka E-novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Upamo, da boste tako lažje dobili pregled nad širokim poljem delovanja te mreže.

Dušana Findeisen,
urednica

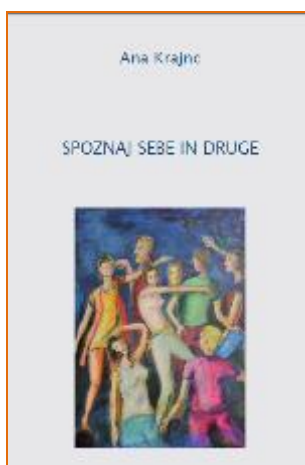
NOVICE U3-1 2014

Prva svetovna vojna in prihodnost Evrope v študijskih programih UTŽO

Januar 2014

Ob 100-letnici prve svetovne vojne vas European Adult Education Association (slov. Evropsko združenje za izobraževanje odraslih) in DVV, Deutsche Volkshochschulverband (slov. Nemško združenje ljudskih visokih šol) vabita, da sodelujete v projektu 2014: *Prva svetovna vojna in prihodnost Evrope*. Za konec projekta napovedujeta konferenco v Sarajevu. Cilj projekta je povezati različne dejavnosti organizacij za izobraževanje odraslih in vzpostaviti dialog, raziskovanje, razpravo. Primeri možnih tem: Vsakdanje življenje v mojem mestu. Kultura spominjanja v družbi in zasebno. Zgodovinske vezi med prvo svetovno vojno in sedanostjo itd. Razmislite o sodelovanju, še posebej znotraj študijskih krožkov svetovne ali lokalne zgodovine, etnologije, ustne zgodovine itd. Neobvezno napovejte zanimanje Thor Rutgersson Grundtvig Assistant / EAEA

thor.rutgersson@eaea.org

Spoznaj sebe in druge ali psihologija se seli med ljudi

Ljubljana, januar 2014

Izšla je nova knjiga *prof. dr. Ane Krajnc*, s katerim se, kakor sama pravi, "psihologija seli med ljudi" v času, ko je morda še bolj kot kdaj v preteklosti potrebno razumeti in obvladovati medsebojne odnose. Človeka od živali loči vrsta prirojenih psihosocialnih, čustvenih potreb (po varnosti, ljubezni, spoštovanju, pripadanju, vedoželjnosti, lepem, samouresničevanju), ki močno vplivajo na človekovo obnašanje. V kriznih časih je prav posebej potrebno razumeti čustva, tudi strah, spoznati, kaj je psihološka osnova strahu, kako nastane in predvsem, kako strah, to najpogosteje nelagodno in omejujoče čustvo, obvladati in premostiti. Kako preprečiti, da bi nas drugi preveč izčrpavali in izčrpali? Vsakdo ima svoj niz obrambnih mehanizmov, ki se sprožijo v situacijah in v stiku z drugimi. Varujejo nas pred zlorabo v odnosu z drugimi. Veljalo bi jih razumeti ali poskušati nadomestiti z drugimi. Posebna vrednost tega dela je v avtoričinem nizanju avtentičnih primerov iz našega kulturnega okolja, s katerimi avtorica ilustrira svoje teoretične teze. Delo bo berilo za vse, ki jih zanimajo odnosi med ljudmi, za vse, ki poskušajo razumeti sebe, za psihologe in psihoterapevte, ki želijo znanje o medsebojnih odnosih prenesti na druge in ga podpreti s primeri.

(Krajnc, A. (2014). *Spoznaj sebe in druge*. Ljubljana: Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje. 291 strani)

Starejši si želijo delati, če ...

London, januar 2014

Razmišljanja britanske vlade, ki je oblikovala politiko *Extending Working Life* (slov. daljšanje delovne dobe) gredo dlje. Kaj pomaga starejšim zaposlenim, da ostanejo na delovnem mestu: prožne oblike dela in upokojevanja, podpora zdravju in dobremu počutju, več znanja in spretnosti, načrtovanje poklicne poti v poznejših letih življenja? Potrebno pa bo tudi in predvsem boljše vodenje različnih generacij na delovnem mestu, več razmisleka o motiviranju zaposlenih in prepričanost, da so starejši vredna delovna sila. Najbolj vpliva na delodajalce zgled, ki ga dajejo glede starejših zaposlenih inovativni delodajalci. O njih priča 2014 AARP Best Employers International Award (slov. Mednarodna nagrada najboljšim delodajalcem 2014 AARP) Vir: Chris Ball in Taen Newsletter. Več:

TAEN – The Age and Employment Network <info@taen.org.uk

Avtor: Robert Doisneau

Medgeneracijska pravičnost. O prejemanju in dajanju, o solidarnosti med generacijami

Kako bi opisali zdajšnje obdobje svojega življenja? Kdo so vam najbližji ljudje? Ali prejimate pomoč in podporo in če da, od koga in kakšno? Ali dajete pomoč in podporo in če da, komu in kakšno? Na kakšen način vi pomagate družbi? Kaj mislite, da dobivate od države? Ste v preteklosti prejeli kakšno pomoč od države? Mislite, da jo boste prejeli v prihodnje in če da, kakšno? Kako se počutite ob prejemanju pomoči? Kakšna je po vašem mnenju vloga države v dajanju podpore mladim in starim? Takšna in podobna vprašanja so prejeli vprašanci v raziskavi *Changing Generations*, 2011-2012 (slov. Spreminjajoče se generacije). Solidarnost med generacijami (darovanje in prejemanje) ima družbeno in zasebno dimenzijo. Obstoja znotraj družine, torej v zasebni, pa tudi v javni sferi, in je odvisna od socio-ekonomskega statusa družine, od medsebojnega dojemanja in medsebojnega opazovanja generacij ter od razvitosti države blaginje. Kriza vpliva na solidarnost med generacijami v družini. Pričakovanja o tem, kaj nam "dolgujejo", so različna glede na to, ali gre za starejše ali mlajše člane družine. Bolj so člani družine izobraženi, višji je njihov dohodek, manj pričakujejo podporo družine, bolj se zanesejo sami nase. Višji dohodek tudi navaja na individualizem v poznejših letih življenja. (Timonen in drugi: "Family, state, class and solidarity: re-conceptualising intergenerational solidarity through the grounded theory approach" *European Journal of Ageing*, March 2013)

Z obiska "vnukov" na UTŽO

Vpliv izobraževanja starejših na izobraženost njihovih vnukov

Januar 2014

Izobraževanje vnukov je morda najpomembnejša generacijska družinska praksa, ki vpliva na življenjske možnosti skozi življenje in oblikuje medgeneracijsko solidarnost. Starši in stari starši lahko bodisi podprejo razvoj svojih potomcev ali ga osiromašijo, lahko spodbudijo ali osiromašijo njihovo zaupanje vase. Starši in stari starši vodijo otroke skozi izobraževalni sistem, izobražujejo jih ob pomoči priložnostnih dejavnosti in potovanj. Nič novega, boste dejali. A raziskave kažejo, da so pri tem najbolj uspešni izobraženi starši in stari starši, tisti, ki so vključeni v vseživljenjsko izobraževanje, seveda tudi v tretjem življenjskem obdobju.

Udeležujejo se ga samski in vezani

Ljubljana, januar 2014

Sleherno leto približno dvajset študentov in študentk z različnih fakultet opravi na UTŽO pod mentorstvom *Alijane Šantej* vsaj manjšo raziskavo. Tako so nedavno *Sara Justin, Dijana Cvijić, Lina Novak, Christina Belopavlovič, Teja Černe* na omejenem vzorcu (n 31) raziskovale *motive in razloge starejših študentov za vključitev v izobraževanje*. Ena njihovih hipotez je bila, da je večina študentov in študentk samskih, kar naj bi vplivalo na vključitev v izobraževanje starejših. Hipoteza se je delno potrdila. Razumljivo! Do 65 leta starosti je število žensk in moških približno enako in smrtnost ni bistveno višja kot v prejšnjih obdobjih življenja. Ker se povprečna starost naših študentov s pokojninskimi reformami vendarle viša, je študentov nad 65 let več kot nekoč, s tem pa je tudi možnost, da nekdo ovdovi, večja. Rezultati raziskave kažejo, da je bilo od 31 vprašanih 12 poročenih, 8 ovdovelih, 6 ločenih, 4 samski, 1 pa v partnerski zvezi. Kakorkoli vezanih je bilo 13 anketiranih, samskih pa 18.

Najboljši eksotični hotel Marigold. Kdor ne tvega, ne spozna

London 2014

Iskanje in izbiranje evropskih filmov o dejavnem staranju za projekt CINAGE nas je privedlo tudi do britanskega filma *The Best Exotic Marigold Hotel*. V iskanju drugačnega in cenejšega bivanja pod jesen življenja skupina Britancev prispe v Indijo v obljubljeni jim hotel. Nič ne ustreza normam in pričakovanjem, vsakdo med njimi se na presenečenje prilagodi izhajajoč iz svojih obrambnih mehanizmov. Film ni običajna melodrama o nemoči starejših. Je zgodba o ljudeh, ki so se podali v neznano in se spremenili drug ob drugem in v novih okoliščinah. Kdor ne tvega, ne spozna, sporoča

film. Film si lahko ogledate na spodnjem naslovu:

<https://freevideo.me/movies/8498321-the-best-exotic-marigold-hotel-2011.html>

Napovedujemo, vabimo

Slovenska UTŽO in Slovenec leta, zadnji rok za glasovanje

16. januar 2014 je zadnji rok za glasovanje za Slovenca leta Nedeljskega dnevnika. Nominiranih je deset kandidatov. Njihovo delo je očitno posvečeno skupnosti in za skupno dobro. Večina predstavlja delo skupine. Slovensko UTŽO, verigo ljudi, ki je sodelovala pri njenem razvoju, tokrat predstavlja *Dušana Findeisen* (prof. dr. Ana Krajnc in dr. Dušana Findeisen sta ustanoviteljici Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje). Spoznati kandidate in glasovati je moč na naslovu:

<http://slovenecleta.dnevnik.si/sl/Glasovnica+za+Slovenca+leta>

Posvet slovenskih UTŽO in razširjena seja sveta slovenske UTŽO bo v Logatcu

Logatec, 21. januar 2014 ob 9.30

UTŽO Logatec, Notranjska cesta 14, bo tokratno prizorišče posveta slovenskih UTŽO. Spoznali boste gostiteljico, njeno delovanje, seznanili se boste z usposabljanjem specialistov, mentorjev, animatorjev ter skupno računalniško aplikacijo, prejeli informacije o novi finančni perspektivi 2014-2020, spoznali priložnosti za izobraževanje odraslih v okviru evropskih strukturnih skladov.

Predvsem pa boste izmenjali medsebojne izkušnje in pobude. Udeležbo prijavite Maši Bizovičar na naslov masa.bizovicar@guest.arnes.si, tel: 01 427 27 90

Keramični izdelki UTŽO v ljubljanskih izložbah in javnih prostorih

Še vedno si lahko ogledate keramične čajnike v Stiški čajnici na Poljanski cesti 6, keramične čevlje v izložbenem oknu trgovine La Femme na Nazorjevi ulici 10, v vitrinah Obrtne zbornice na Celovški cesti 71 pa sožitje keramičnih ptičev, mačk, žabic, ptičje hišice in druge izdelke, ki so izraz domišljije in ustvarjalnosti udeležencev študijskih krožkov za keramiko na Univerzi za tretje življenjsko obdobje. Mentorica Lučka Šičarov, oblikovalka unikatne keramike, že dvajset let vzgaja in izobražuje keramičarje UTŽO. Z njimi postavlja številne razstave. Tokrat se prikaz njihove ustvarjalnosti seli v ljubljanske izložbe, vitrine in druge prostore. Keramične izdelke smo si doslej lahko ogledali v izložbenem oknu trgovine Peruna na Poljanski cesti in trgovine Klara v pasaži Nebotičnika.

Znaš, nauči drugega

Vsak četrtek od 13.00 do 14.00 ure v računalnici UTŽO Ljubljana, Poljanska cesta 6, prvo nadstropje levo vam bo študent UTŽO *Jurij Kus* - poznate ga iz gibanja *Znaš, nauči drugega* – prostovoljno pomagal iz računalniških zagat in vas učil računalništva, če boste tako želeli. Vabljeni. Prijave sprejema Meta Žgur, tel.: (01) 433 20 90, e-pošta: meta.zgur@univerzatri.si

Možgani, ta prelestna stvaritev narave

Univerza za tretje življenjsko obdobje v sodelovanju s predavatelji Nevrološke klinike UKC Ljubljana pripravlja cikel predavanj s področja nevroznanosti z naslovom Možgani, ta prelestna stvaritev narave. Predavanja se bodo zvrstila tri srede zapored:

Sreda, 29. januar 2014, ob 10.00 uri, Ljubljana, Poljanska cesta 6, dvorana prit. levo
ROK BERLOT, dr. med.: SPOMIN IN MOŽGANI

Sreda, 5. februar 2014, ob 10.00 uri, Ljubljana, Poljanska cesta 6, dvorana prit. levo
Doc. dr. BLAŽ KORITNIK, dr. med., spec. nevrolog: MOŽGANI IN GLASBA

Sreda, 12. februar 2014, ob 10.00 uri, Ljubljana, Poljanska cesta 6, dvorana prit. levo
Doc. dr. LEA DOLENC GROŠELJ, dr. med., spec. nevrologinja: SPANJE IN MOTNJE SPANJA

Udeležba na predavanjih je brezplačna. Lepo vabljeni! Prijave sprejema Alenka Gabriela Čeh, tel.: (01) 433 20 90, e-pošta: univerza3@siol.net.

V Slovenskem etnografskem muzeju imajo vrata prav posebno mesto Ljubljana, januar 2014

Vilma Kavšček, študentka UTŽO Ljubljana in prostovoljna kulturna mediatorica v Slovenskem etnografskem muzeju, vas bo popeljala po razstavi Vrata. Prostorski in simbolni prehodi življenja. Vstopnina: 3 € za obiskovalce v skupini. Za ogled razstave se skupine prijavijo: Sonja Kogej Rus, 031 728 955, sonja.kogej-rus@etno-muzej.si. Več: <http://www.etno-muzej.si/sl/razstave-sem/vrata-prostorski-in-simbolni-prehodi-zivljenja>

NOVICE U3-2 2014

Miklavž Čuk: Ljubljana v mojih očeh

Z nemščino po ljubljanskih ulicah Ljubljana, februar 2014

Umberto Eco je nekoč hudomušno pripomnil: »Nemščina je kakor ženske. Nikoli jim ne prideš do

dna.« Pa si želimo priti in tako se tujega jezika učimo na različne načine. Metod je veliko, a predvsem mentorjeva umetnost je, da jih odkrije in poveže v celoto in v podporo učenju sistema jezika, spoznavanju tuje in hkrati domače kulture, delovanju (denimo prevajanje). Skupina študentov nemščine na UTŽO Ljubljana se bogati s tovrstnim znanjem svoje mentorice profesorice *Marjete Savnik Tuma*. »Pred tedni smo na njeno pobudo izpeljali projekt *Turistične znamenitosti Ljubljane*. Znanje smo iz predavalnic in tamkajšnjih situacij 'preselili' v življenje, zavedajoč se, da je transfer znanja ena večjih težav pri učenju tujega jezika. Srečali smo se dvakrat. Vsak od nas je izbral svojo ljubljansko znamenitost in odigral dvojno vlogo: kot turistični vodič jo je v nemškem jeziku predstavil skupini, kot sošolec–turist je prisluhnil pripovedovalcu. Tretje srečanje skupine smo namenili analizi izvedbe projekta in izmenjavi vtisov - značilnost projektnega učenja. Razmišljamo že o novih projektih. A to je že druga zgodba. Herzliche Grüße!« (Vir: Študijski krožek nemškega jezika)

M.A.: Moški, ki je iznenada padel

Kognitivne dejavnosti in manj padcev v bolnišnici. Ne misli le glava, misli tudi telo.

Brdo pri Kranju, 14. februar 2014

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvo za zdravje so organizirali Mednarodni posvet o naložbah na področju sociale in zdravja v Sloveniji. Dolgo bivanje velikega števila pacientov v bolnišnicah veliko stane in je značilno za manj razvite države, drugod damo ljudem pripomočke: preventivo, znanje. »Zdravi ljudje so produktivni na vseh področjih življenja, ne le pri delu,« je poudaril *Martin Seychell* (Direktorat za zdravje in varstvo potrošnikov, Evropska komisija). *Dr. Božidar Voljč* (Inštitut Emonicum) je zbranim "vrgel kost": »Kako prepričati državne institucije, naj ne odkrivajo tople vode, da je pomembna preventiva in da veliko nevladnih organizacij že dolgo deluje v to smer?« Tudi *dr. Mateja Kožuh Novak* (ZDUS) je temu pritrdila, saj je kar 50% starejših od 69 let popolnoma sposobnih samostojnega gibanja in življenja. *Mojca Gabrijelčič Blenkuš* (NIJZ) je predstavila spoznanja projekta PANGeA: Telesna aktivnost in prehrana za kakovostno staranje (Slovenija in Italija, 2011 – 2014). Z raziskavo so znova dokazali vpliv mentalne dejavnosti v bolnišničnem okolju na telesno in psihično zdravje. Ko starejši bolniki, ki so v bolnišnici miselno dejavni, vstanejo s postelje, imajo stabilnejši korak, manj padajo kot oni, ki le ležijo. Ne misli le glava, misli tudi telo, pravi filozof Michel Onfray. *Alijana Šantej* (UTŽO) je znova opozorila na pozitivno korelacijo med smiselnimi intelektualnimi dejavnostmi, socialno vključenostjo ter avtonomnostjo in produktivnostjo starejših. (Vir: Maja Vodopivec)

Miklavž Čuk: Srečanje generacij

Novo srečanje po Skypu v projektu medgeneracijskega učenja ECIL

Vancouver, Pittsburgh, Jönköping, Ljubljana, 12. februar 2014

On-line izobraževalni program *Stopimo skupaj, bodimo skupaj* bo udeležencem pomagal razumeti koncept generacije in medgeneracijske prakse (povezovanje, sodelovanje, učenje generacij v lokalnem okolju) in sicer v dveh kontekstih: lokalna skupnost (družina, stanovanjska stavba, soseska, mestna četrt itd.) in podjetje. Kontekst determinira izobraževanje starejših, vsebine in metode. Cilj pa ostaja isti: krepiti vezi med starejšimi, med generacijami, ki imajo več kultur (preteklo in sedanjost) in mladimi, ki imajo eno kulturo (kulturo sedanjosti) in so vanjo bolj vpeti kot so morebiti starejši. Dogovorili smo se o vsebinah in nosilcih izvedbe konference, ki bo oktobra v Sofiji in opozorili na razmeroma slabo raziskano vprašanje medgeneracijskih vezi v podjetju na vseh ravneh: psihološki, sociološki, ekonomski, antropološki ravni.

Več: dusana.findeisen@guest.arnes.si

Predstavitvi knjige *Spoznaj sebe in druge*: občinstvo, moderatorka Zdenka Peloz in avtorica Ana Krajnc

Andragoško društvo Slovenije in UTŽO Ljubljana skupaj o medsebojnih odnosih Ljubljana, 26. februar 2014

Dvorana se je zapolnila do zadnjega ob predstavitvi dela prof. dr. Ane Krajnc *Spoznaj sebe in druge*. Pogovor je moderirala dr. Dušana Findeisen. To je že druga predstavitev v Ljubljani. Prva, ob sodelovanju moderatorke *Zdenke Peloz*, je potekala, seveda spet na drugačen način, v Trubarjevi hiši literature. Kdo smo, kam plujemo, kako obvladujemo spremembe, kako se čustveno odzivamo nanje, kako ustvarjamo komplementarne odnose, se medsebojno uporabljamo za zadovoljevanje psiho-socialnih potreb - ne pa zlorabljammo! - v tej družbi sprememb, to so bila temeljna vprašanja, okrog katerih se je vrtel pogovor. Pogovor o človeku kot družbenem bitju. Pogovor bi veljalo zaradi velikega zanimanja, ki ga je obakrat pokazalo občinstvo, ponoviti v različnih krajih in na različnih UTŽO po Sloveniji.

Dolgoživost je moč. Trg je razdrobljen.

19. februar 2014

Udeležili smo se interaktivne spletne konference organizacije GIA – Grantmakers in Ageing *Dolgoživost je moč* (angl. Longevity is Power). Pogovor je tekel o *inteligentnem poslovnem svetu*, ki se ukvarja s starejšimi delavci in starejšimi potrošniki. V Združenih državah Amerike, denimo, je

40 % prebivalcev, ki so stari nad petdeset let. Ti posedujejo 70 % dohodka, porabijo 70 % potrošnih dobrin, 33 % Američanov v tej starosti zelo pogosto uporablja internet. Starejši so v mnogih državah pomembni potrošniki. Starajoča se družba poraja tudi mlada inovativna start-up podjetja, ki se ukvarjajo s starejšimi kupci. Ta ugotavljajo, da je trg starejših potrošnikov razdrobljen, da je tu na tisoče individualnih želja. Končno so se dokopali do stare resnice, da si ljudje nikoli nismo tako malo podobni kot v starosti! Kaj počnejo mlada inovativna podjetja? Zagotavljajo primeren, cenovno ugoden prevoz po mestu, zaposlujejo starejše, podpirajo starejše podjetnike, podpirajo družinske pomočnike, premoščajo digitalen razkorak. Vskočijo tam, kjer je pomanjkanje nečesa. Kaj pa rast?

Eleonora, študenti UTŽO in Svila

Med izobraževanjem in kulturo ali moč zgodbe na Italijanskem inštitutu za kulturo Ljubljana, 27. februar 2014

Študente študijskih krožkov italijanščine z UTŽO Ljubljana je nedavno povežalo prvo *Literarno srečanje ob kavi* na Italijanskem inštitutu za kulturo v Ljubljani. Razpravo o delu Alessandra Baricca Seta (slov. Svila) je moderirala *Eleonora Kolar*. Dolga in nevarna potovanja, neuslišana ljubezen, želje, strast, sakralizacija čudovitega in čutnega blaga - svile, povrh pa še upočasnjena časa. Vse to je naredilo iz tega romana italijanskega pisatelja le v nekaj mesecih kulturno knjigo, pravljico, zgodbo. Delo je prevedeno v slovenski jezik, leta 2007 pa ga je režiser François Girard prenesel tudi na filmsko platno. (Vir: Maja Vodopivec)

Mavrično prostovoljstvo študentov UTŽO bo v dobro javne ustanove Mavrica Ljubljana, 19. februar 2014

Načelo Slovenske UTŽO je tudi "izobraževanje starejših podpre razvoj lokalnega okolja". Tako je na sedežu UTŽO Ljubljana potekalo skupno izobraževalno srečanje prihodnjih prostovoljcev - posrednikov kulture in osebja Mavrice, enote CUDV Draga, ki se posveča odraslim s pridobljeno možgansko poškodbo glave. Navzoči so se seznanili z naravo dela in posredovanja znanja in kulture. Znanje in kultura namreč nista blago kot vse drugo. Ko ju predamo, ko ju podarimo, sta še zmeraj naša, a obogatita se z znanjem in odzivi obdarovancev. Vrh tega je prav, da se zdravstvene in druge ustanove odpirajo v lokalni prostor. Študentke UTŽO bodo v Mavrici vodile delavnice angleščine, bralne krožke, pripravljale bodo skupine na ogled muzejskih razstav. Člani študijskega krožka Umetnost pripovedovanja bodo darovali pripovedi zgodb. (Vir: Alijana Šantej)

Računalniška učna podpora

Ob četrtkih teče individualna računalniška podpora študentom UTŽO Ljubljana. Vodi jo Jurij Kus, tudi študent UTŽO. Ker je zanimanje preseglo meje pričakovanega odziva, sodelujejo z njim še Meta Žgur, Robi Mlakar in Blaž Lapanja. Za zdaj je čakalni seznam prepoln, zato bo potrebna potrpežljivost.

Novo v projektu CINAGE

Partnerji v projektu CINAGE – European Cinema for Active Ageing v okviru programa Vseživljenjsko učenje sporočajo, da je izšla študija *Podoba današnjega in prihodnjega audiovizualnega občinstva* (angl. A profile of current and future audiovisual audiences). Študija o filmskem občinstvu v Evropi je stekla leta 2013 po naročilu Evropske komisije. Program Ustvarjalna Evropa si prizadeva za nove skupine filmskega občinstva. Je projekt CINAGE pred časom s svojim prizadevanjem, da pregleda evropske filme z vidika dejavnega staranja?

Več: www.cinageproject.eu

Več: <http://ec.europa.eu/culture/media/media-content/documents/audiovisual-audience-report.pdf>

Jasne misli UTŽO. Iz pogovora z mentorjem študijskega krožka filozofije Februar 2014

Splošna volilna pravica? Vsakdo je zmožen voliti. To je prednost demokracije. Lahko pa volimo neumno, čustveno, strastno, brez razmisleka. Ni dovolj dela. »Krivi so priseljenci,« pomislimo. To je neumno in to je čustveno. Kot državljani ne smemo biti čustveni! Treba je razmišljati, dvomiti, narediti tudi mite, že sprejete resnice, vprašljive. Se vprašati, kaj je res in kaj ni.

Institucije? Jih imamo preveč ali doživljamo dekonstrukcijo institucij? Veliko lahko naredimo *zunaj* institucije, ne proti instituciji! Ustanovili smo univerzo za tretje življenjsko obdobje. Zakaj? Zato, ker ljudje potrebujejo pripomočke za to, da lahko o nečem bolje razmislijo sami, da lahko nekaj naredijo sami. Damo jim znanje o mestu, da ga lahko sooblikujejo. Ne razpravljamo v nedogled o konceptih, ljudem hitro damo v roke zemljevid, da ga uporabijo, da si utrejo pot, sami.

Na UTŽO razmišljamo. Smo proti zapovedim. Kantova morala? Kant pravi, nikoli ne smemo lagati. Takšen je Kantov kategorični imperativ. Vendar, zamislite si: Pride gestapo, skrivate Juda. Poveste, kje je, ne lažete, imate čiste roke, a pošljete Juda v smrt. Ali: Kantovi filozofiji zapisan zdravnik vas pregleda in pravi: »Konec je, ni kaj narediti.« Ne laže. A posledice?

Je poučevanje morale potrebno? Seveda, morala je vedenje o drugem.

Napovedujemo, vabimo

Mednarodna razstava mask

22. februar do 15. marec 2014, Krapina

105 umetnikov razstavlja 136 mask, med njimi tudi devet oblikovalcev gline društva Lipa, UTŽO Domžale, pod vodstvom mentorice Lučke Šičarov. Če vas pot zanese mimo Krapine, razstava v Galeriji mesta Krapina je odprta do 15. marca 2014. Vabljeni!

Delavnica Wikipedija

Torek, 4. marec 2014, ob 15.00 uri, Ljubljana, Poljanska 6

Delavnico za ustvarjalce vsebin na slovenski Wikipediji bo vodila študentka Ljuba Brank, ena prvih ambasadork Wikipedije na UTŽO Ljubljana.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Cikel Uravnorežena prehrana in gibanje za zdravje

Od 5. marca do 9. aprila 2014, vsako sredo ob 9.00 uri, Ljubljana, Poljanska 6

Izobraževalni cikel s področja zdravega sloga življenja *Uravnorežena prehrana in gibanje za zdravje v poznejših letih življenja* (cikel je deležen finančne podpore Ministrstva za zdravje RS).

Predavateljici: dr. Tanja Pajk Žontar in Alenka Albreht. Predavanja bomo izvedli tudi na UTŽO Murska Sobota (7. marec), Sevnica (11. marec) in Škofja Loka (15. april).

Glina in človek sta sestra in brat stvarstva

Sreda, 5. marec 2014, ob 18.00 uri, Grad Sevnica

V okviru niza dogodkov Radogost večera bo gostja keramičarka Lučka Šičarov, mentorica študijskih krožkov na UTŽO Ljubljana in UTŽO Domžale.

Njenih trideset let. Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Četrtek, 20. marec 2014, Cankarjev dom, Klub CD

Osrednja kulturna prireditev v počastitev trideset let delovanja Slovenske UTŽO pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja.

Seja Sveta Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in medgeneracijski centri UTŽO Znaš, nauči drugega

Torek, 25. marec 2014, ob 10.00 uri, Mestna knjižnica Grosuplje, Adamičeva cesta 15, Grosuplje

Predstavili bomo, kako ustvarjati in podpirati medgeneracijsko izobraževanje za lokalni razvoj.

Oblikovanje: Irena Gubanc

V Klubu CD

Umetnik Janez Škof v zanosu

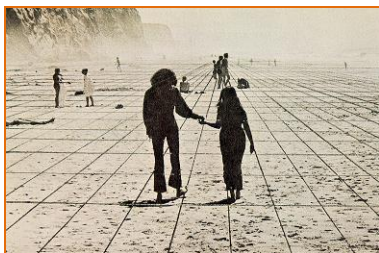

Prof. dr. Ana Krajnc, Borut Pahor in dr. Jernej Pikalo

Njenih trideset let pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Ljubljana, 20. marec 2014

Prireditve *Njenih trideset let* (trideset let Slovenske UTŽO) je potekala pod častnim pokroviteljstvom *Boruta Pahorja*, predsednika RS, ob pomoči sponzorja Akademске potovalne agencije *Ars Longa* (z njo tudi programsko sodelujemo) in s sofinanciranjem Ministrstva za notranje zadeve in Evropskega socialnega sklada. Nagovore ministra *dr. Jerneja Pikala* z MIZŠ, *Aleša Kende* z MDDSZ in predsednice Slovenske UTŽO *prof. dr. Ane Krajnc* ter kulturni program (A. Vipotnik in I. Leonardi, S. Pavček, J. Škof in M. Stanič) je spremljal Cvetober časa in dogodkov, video film, prerez trideset let Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, od njenih začetkov v *Ecole du troisième âge* (slov. Šola za tretje življenjsko obdobje) v Centru za tuje jezike pa do današnjih dni, ko štejeemo 46 univerz, 21000 študentov, več kot 1000 mentorjev, več kot 1000 prostovoljcev in številne dejavnosti. Deset univerz in Alijana Šantej so prejele priznanje za svoje delo. Slavnostni dogodek je povezovala Tjaša Jeraj z UTŽO Ljubljana. Vsem, ki so nam pri izvedbi pomagali, gre naš dolg in iskrena zahvala, naše opravičilo pa tudi vsem, ki bi si jih želeli povabiti, a preprosto ni bilo mogoče. (Vir: Dušana Findeisen)

<http://janezplatise.blogspot.com/2014/03/30-let-slovenske-univerze-za-tretje.html>

Monumento Continuo 1969-1971

Življenje v paru je ideal štiridesetletnikov. Sociološke raziskave o generacijah Pariz, 2014

Socioloških raziskav o generacijah je malo, a nas silijo v razmišljanje. Tisti, ki so danes stari trideset let, so se rodili sredi začetka množične brezposelnosti. Vse več diplom morajo imeti, da pridejo do dela in položajev. Nič več nekdo ne more postati učitelj pri devetnajstih. Danes morajo tridesetletniki imeti za enako delo za seboj do pet let univerzitetnega študija. Štiridesetletniki (fr. les quadras) so generacija stisnjena med generacije tridesetletnikov, ki so se rodile in živijo v krizi že od rosnih let dalje in generacije, ki so danes v pokoju in uživajo polno pokojnino. Življenje v paru je zanje vzor, eden od načinov samouresničenja je namreč družina (družina, lastniško stanovanje, iskanje sreče). Štiridesetletniki so z vidika politike pozabljeni generacija. V Nemčiji, denimo, ima le eden od devetih poslancev štirideset let. Tisti, ki so stari štirideset ali petinštirideset let so prva povojna generacija, ki nima velikih možnosti. Vir: Chauvel, L. *Le destin des générations* (slov. Usoda generacij). Pariz: PUF.

Pod arkadami Palladijeve bazilike v Vicenzi

V Palladijevi deželi

Vicenza, 3. marec 2014

Na Inštitutu za sociološke raziskave Rezzara v Vicenzi se je odvilo slovensko-italijansko srečanje organizacij starejših. Alenka Gabriela Čeh (UTŽO Ljubljana) je navzočim predstavila slovenske politike starosti in staranja in svojo ustanovo. Občinstvo so navdušile zgodbe o medsebojni povezanosti članov študijskih skupin, denimo zgodba skupine, ki je na loteriji zadela štiristo evrov in jih nato porabila za skupne študijske potrebe. »Zakaj so študijske skupine na UTŽO manjše? Zato, da v njih študenti dobijo znanje, pa tudi čustveno in včasih celo materialno pomoč,« je dejala Alenka Gabriela Čeh.

Žariščna raziskovalna skupina za CINAGE proti getoizaciji filma

Ljubljana, 11. marec 2014

V Ljubljani se je srečala žariščna raziskovalna skupina, ki se je pogovarjala o vprašanjih, zajetih v vprašalniku, ki ga je sestavila Northern Film School, *Metropolitan Leeds University*. Pregledala je dvanajst evropskih filmov z vidika dejavne starosti. Porodila se je zamisel, da bi pripravili bodisi medgeneracijski filmski festival, bodisi bi projekcije filmov na UTŽO odprli javnosti. Ni dovolj, da se o starosti danes pogovarjamo le med seboj! Razprava je dala marsikatero mnenje: »Ti filmi so o staranju, pa tudi o staranju v današnji družbi. Rada bi vedela, kako starost obravnavajo v različnih družbah? Ne bi hotela imeti na razpolago zgolj en način staranja.« Projekt finančno podpira Evropska komisija. Na spodnji povezavi si lahko ogledate fotografije žariščnih skupin v Sloveniji, Veliki Britaniji, Portugalski in Italiji.

<http://www.youtube.com/watch?v=tUssKo0664g>

Skupina Umetnost pripovedovanja in Izbrane rozine v akciji

Ljubljana, 19. marec 2014

S strokovnimi delavci Mavrice (Center za odrasle s pridobljeno možgansko poškodbo, CUDV Dolfke Boštjančič) se je študijska skupina Umetnost pripovedovanja dogovorila za nastop. Mentor izr. prof. Tomaž Gubenšek je za to priložnost predlagal izbor pesmi Andreja Rozmana Roze iz zbirke *Izbrane Rozine v akciji*. Zbrano in z zanimanjem je občinstvo prisluhnilo interpretaciji poezije, ki v sebi nosi ravno pravo mero trpkega humorja in socialne resničnosti. Iz odzivov občinstva in njihovih vprašanj je bilo videti, da so jih pripovedniki navdušili, njim pa je obisk v Mavrici dal pomembno sporočilo: res, ni treba veliko, da dnevi postanejo lepši. (Vir: Mira Turk)

Škraba)

Predstavitve spletne strani UTŽO Grosuplje

Posvet "Znaš, nauči drugega – medgeneracijski centri UTŽO" **Grosuplje, 25. marec 2014**

UTŽO Grosuplje in Mestna knjižnica Grosuplje sta gostili posvet Slovenske UTŽO v okviru projekta "Slovenska mreža organizacij izobraževanja starejših", ki je deležen finančne podpore Ministrstva za notranje zadeve in Evropskega socialnega sklada. Posvet naj bi utrdil konceptualizacijo Znaš-nauči drugega - medgeneracijskih centrov UTŽO. Medgeneracijski programi so bili sprva v anglosaškem svetu predvsem programi za starejše, ker so jih bili le-ti najbolj potrebni. Šele kasneje so vključevali druge generacije. Udeleženci posveta so ugotavljali, katere od obstoječih dejavnosti UTŽO bodo pritegnile vse generacije: družinske vezi, pisanje in izvajanje gledaliških iger, starodavni plesi in četvorke ob študijski podlagi, umetnost pripovedovanja, literarno ustvarjanje, preučevanje ledinskih imen in poimenovanj hiš v kraju, ročne spretnosti, stare obrti, skupnostni vrtovi, umetnostno izražanje vseh vrst, sanacija pločnikov za vse potrebe, umetno kovane ograje na oknih, okolje, raziskovanje snovne in nesnovne kulturne dediščine, festivali itd. Pomembno je, da izhajamo iz tega, kar na univerzah že obstoja, vzpostavimo sodelovanje s šolami in organizacijami mladih. Sledila je razširjena seja Sveta Slovenske UTŽO. Sodelovale so Ana Krajnc, Dušana Findeisen, Andreja Smolič, Ivo Puhar, Tamara Jare in Meta Žgur. (Vir: Maša Bizovičar)

Lahko smo v starosti bolni, a starost ni bolezen **Ljubljana, 27. marec 2014**

Na *Zdravstveni fakulteti v Ljubljani* je o teh vprašanjih predavala andragoginja *Alijana Šantej* z UTŽO Ljubljana. Njen namen pri tem je bil vplivati na razmišljanje študentov geriatrije in jih preusmeriti od bolezenske obravnave v poznejših letih (odvisnosti, depresija, klinična obravnava geriatričnih sindromov kot so šibkost, izguba funkcionalne neodvisnosti, podhranjenost, dehidriranost, nega itd.) k obravnavi *zdrave starosti*, ki v Sloveniji v poprečju traja tja do 74 let. »Lahko smo v starosti bolni, a starost ni bolezen!« je poudarila. V ilustracijo te trditve je predstavila študij na univerzah za tretje življenjsko obdobje, organizirano prostovoljstvo študentov UTŽO v muzejih, bolnišnicah, Botaničnem vrtu Ljubljana, Mavrici, na linijah za samopomoč.

Pomlad je čas za medgeneracijske vezi. Študenti andragogike na obisku **Ljubljana, 28. marec 2014**

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je na več načinov povezana z Oddelkom za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Letos je za študente andragogike predstavila svoj nastanek, razvoj, dejavnosti, evropske projekte, še posebno tiste, v katere se vključujejo starejši študenti neposredno (CINAGE - Podobe starosti v evropskem filmu in Personal TownTours - Z menoj po mojem mestu). Sodelovale so: Alijana Šantej, Tamara Jare, Meta Žgur in Mirjam Bevc Peressutti, študentka UTŽO Ljubljana.

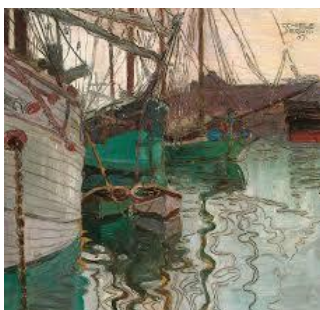
Šestdeset študentov in visokošolskih učiteljev na UTŽO Ljubljana Ljubljana, 29. marec 2014

Kaj stori UTŽO za ruralno okolje? Se vaše delo povezuje z depriviligiranimi družbenimi skupinami? Kakšna je vaša vloga v kulturi? Kako opredeljujete dejavno staranje v Sloveniji? Kakšna je vaša vloga pri oblikovanju politik? Kako se financirate? Ta in druga vprašanja je ob obisku na UTŽO Ljubljana postavilo šestdeset študentov sociologije, zdravstvene nege, socialnega dela in njihovih učiteljev s Poljske, Nizozemske, Finske, Belgije, Slovenije, vključenih v Erasmus Intenzivni program in projekt PRO-ACTE, ki ga pri nas koordinira Univerza na Primorskem oziroma tamkajšnja Fakulteta za vede o zdravju. Srečanje je potekalo ob prikazu delčka filma Zgledi vlečejo (Third Age Go Lucky, Andragoškega centra Slovenije). Poudarek v predstavitvi *Ane Krajnc* in *Dušane Findeisen* je bil na tem, kako deluje študijski krožek, kako si mentor in animator delita odgovornost za njegovo delovanje, kakšna je povezava z lokalnim okoljem. (Vir: Alijana Šantej)

CINAGE v Ljubljani. Pripravljajo učbenik filmske vzgoje za starejše Ljubljana, 3.-4. april 2014

V projektu CINAGE je v pripravi priročnik filmske vzgoje za starejše in didaktični priročnik za izobraževalce odraslih s področja filmske vzgoje in dejavnega staranja ter tečaj, ki bo poskusno izveden za študente slovenske UTŽO. Ti se bodo učili, kako narediti kratek film, zanj napisati scenarij, ga režirati, uporabljati kamero, barve, kako urediti film. Spoznali pa bodo tudi, vsaj teoretično, post produkcijsko fazo filma. V pripravi na te dejavnosti so udeleženci iz Italije, Portugalske, Velike Britanije in Slovenije obravnavali tudi nastajajočo komparativno raziskavo- Mark Robinson z Univerze v Leedsu, izhajajoč iz svoje predhodne nacionalne raziskave o dejavnem staranju (spoznali so se z zakonitostmi programiranja izobraževanja odraslih (Dušana Findeisen) in z vprašanji javne kampanje (Meta Žgur in Alenka Gabriela Čeh). Projekt finančno podpira Evropska komisija.

Egon Schiele: Tržaško pristanišče

Radio Trst A zanima neformalno izobraževanje 1. april 2014

Novinar *Mitja Tretjak* z Radia Trst A je za oddajo Studio D z *Ano Krajnc* opravil razgovor po

telefonu. Trst je zaledje slovenskega življa, zato je pomembno, da stare generacije dobijo svoje mesto v javni besedi in neformalnem izobraževanju. Njihove spomine velja popisati, kajti brez teh bo identiteta (kdo smo, od kod prihajamo, kam gremo) zamejskih Slovencev prizadeta. Slovenska UTŽO je že dvakrat poskušala, da bi se v Trstu ob italijanski ustanovila tudi Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje.

Mateja Rebolj, vodnica po kulturi

Ste kdaj objeli svoje mesto; srečanje in razstava avtorice Vide Vilhar Pobegajlo Ljubljana, 9. april 2014

V okviru projekta »Slovenska mreža organizacij izobraževanja starejših« (deležen je finančne podpore Ministrstva za notranje zadeve in Evropskega socialnega sklada) so udeleženci srečanja Z menoj po mojem mestu spoznali nov koncept vključevanja starejših v širše socialno okolje – starejši kot vodiči po svojem kraju, študijski program *Trgi, ulice in stavbe okoli nas* (mentorica arh. Meta Kutin) in mednarodni projekt Personal TownTours – Z menoj po mojem mestu (organizacijski vodja Meta Žgur). Študenti UTŽO Ljubljana in člani projektne skupine so prikazali pripravo svojih poti po Ljubljani (dejstva in doživljanje, zgodbe). Povezalo se je znanje pridobljeno v študijski skupini z izkušnjami in spomini na življenje v mestu. Spoznati je bilo moč pot trnovske ledenke, in bivanje Ljubljančanov na robu Barja. Nazadnje sta študentki UTŽO Ljubljana Ivica Žonta in Mateja Rebolj popeljali udeležence po poti kulture, srečevanj in prijateljev. Po srečanju je sledilo odprtje fotografske razstave Vide Vilhar Pobegajlo z UTŽO Ljubljana. Vabimo vas na ogled fotografij Ljubljane v različnih letnih časih v dvorani na Poljanski cesti 6.

Pariz, 3. – 6. april 2014

»Dobro živeti po upokojitvi in dobro doživeti ta čas«, bi se lahko glasil slogan sejma, ki se je že šestnajstič odvil na obrobju Pariza. Organizirali so ga v šest tematskih vasi, kjer naj bi obiskovalci našli odgovore na vprašanja poznejših let življenja: kulturna in osebna dediščina, zdravje, potovanja, prosti čas, civilna družba in društva, stanovanje, nove tehnologije, kultura in izobraževanje, zaposlovanje po petdesetem. Na programu je bilo tudi šestdeset predavanj najboljših strokovnjakov in raziskovalcev z različno tematiko: prenašanje dediščine, napredek medicine, spomin, informatika za vse, pa tudi

delavnice, kjer je moč odkriti nova zanimanja. Ker so sejmi predvsem trgovinske narave, je tudi izbor vprašanj starejših, tako je videti, stereotipen.

Gloria je popoln čilenski film

Zgodba šestdesetletne Glorije, ki živi v čustveno disfunkcionalni družini, kjer njenih psiholoških potreb ne zagledajo ne sin, ne hči, ne bivši mož. Spozna moškega, ki je videti čustven, odziven, zrel. A ni tako ...! Z vidika filmske govorice je film izreden, tudi z vidika prikaza psihosocialnih potreb in razmerij Več:

<http://putlocker.bz/watch-gloria-2013-online-free-putlocker.html>

Napovedujemo, vabimo

Drugih deset let. UTŽO Celje, 11. april ob 14.00 uri, Osrednja knjižnica Celje, Muzejski trg 1a, Celje

Odprtju razstave ob dvajseti obletnici delovanja UTŽO Celje v okviru Osrednje knjižnice Celje bo sledil kulturni program na ploščadi pred knjižnico. Čestitamo ob jubileju!

Uravnotežena prehrana in gibanje za zdravje v poznejših letih. 15. april ob 9.00 uri, v dvorani Društva upokojencev Škofja Loka, Partizanska ulica 1, Škofja Loka

Na UTŽO Škofja Loka bo steklo izobraževalno srečanje na temo zdravega življenjskega sloga. S tem zadnjim predavanjem dr. Tanje Pajk Žontar in Alenke Albreht zaključujemo vseslovenski cikel izobraževanja, ki se je odvil v Ljubljani, Sevnici, Murski Soboti in zdaj v Škofji Loki. Program je sofinanciralo Ministrstvo za zdravje RS.

Naša varnost in kriminaliteta. 16. april ob 16.30 uri, Poljanska cesta 6, Ljubljana

Doc. dr. Aleš Završnik s Pravne fakultete Univerze v Ljubljani bo predstavil teme, ki bodo v prihodnjem študijskem letu redna študijska dejavnost na UTŽO Ljubljana: kaj je in kaj ni kriminalno dejanje, aktualne oblike kriminalitete v Sloveniji in odziv nanje, preventiva ali kako ravnati, da ne postanemo žrtev kaznivega dejanja, kritično vrednotenje dogajanja na področju kriminalitete.

NOVICE U3-4 2014

Stopimo skupaj Ljubljana, junij 2014

Od kolegov andragogov smo prejeli prošnjo, naj se združimo z DANET, European Association „Danube-Networkers for Europe“, katere člani smo, v pomoči prizadetim v poplavah. Kot veste, ti

potrebujejo zdravila, hrano za otroke, proizvode za osebno higieno. Zbiramo jih od 9.-20. junija, od ponedeljka do petka, od 10.00 do 14.00 ure na sedežu univerze Poljanska 6, v pritličju, vhod levo. Hvaležni bomo za solidarnost.

Na UTŽO je potekal dialog državljanov z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport Ljubljana, 29. maj 2014

Ana Krajnc, predsednica Slovenske UTŽO, je poudarila štiri točke. Slovenska univerza naj bo tudi uradno prepoznana kot nosilna mreža na področju izobraževanja starejših. Za njo je 30 let kompleksnega razvoja, njen koncept in ime sta zaščitena. Nujno je nadaljevati z nenehnim izobraževanjem mentorjev v izobraževanju starejših odraslih, če želimoboljšati kakovost tega področja. Nevladne organizacije, ki tudi izvajajo izobraževanje starejših, velja še naprej povezovati v mrežo. Maša Bizovičar je predstavila številne dejavnosti, ki so bile izvedene v projektu *Slovenska mreža organizacij izobraževanja starejših*. Predstavnica ministrstva Katja Dovžak je razčlenila izobraževanje starejših v Resoluciji o izobraževanju odraslih in drugih dokumentih. V dialogu sta obe strani iskali možnosti za razvoj.

Medgeneracijska praksa, ali vemo, kaj je to? Žalec, maj 2014

Sodelovanje z mlajšimi generacijami so v Znaš, nauči drugega, medgeneracijskem centru UTŽO Žalec, utemeljili na vsebinah, ki so jih poprej že dodobra razvili v izobraževanju starejših: zdravje, zelišča, likovna umetnost, fotografija, oblikovanje tekstilij. V pripravi je tudi medgeneracijska praksa *Kulturna dediščina naših babic*. Center Znaš, nauči drugega se povezuje z ustanovami, kjer se zbirajo mlajše generacije, kot so vrtec ali osnovna šola. In kaj je medgeneracijska praksa? V Beth Johnson Foundation so leta 2010 dejali takole: Medgeneracijska praksa poveže posameznike, da skupaj opravijo smiselne in za vse udeležene dobre dejavnosti, ki lahko izboljšajo medsebojno razumevanje in medsebojno spoštovanje generacij, prispevajo k izgradnji trdnejših in bolj povezanih skupnosti. Medgeneracijska praksa pritegne prav vse generacije. Temelji na pozitivnih virih, ki jih mladi in stari lahko ponudijo drug drugemu in drugim generacijam okrog njih (Vir: Andreja Šteiner)

V Krškem so s podžupanjo zarezali v jubilejno torto

Še na mnoga zrela leta Krško, Ivančna gorica, Grosuplje, maj 2014

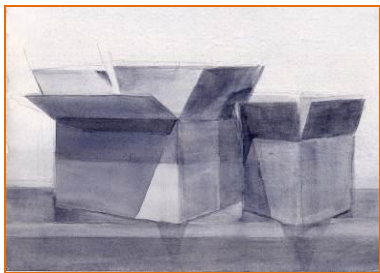
Kar tri UTŽO letos praznujejo jubilejno leto svojega obstoja. UTŽO Krško petnajsto, UTŽO Ivančna Gorica in UTŽO Grosuplje deseto leto. Čestitamo jim, da so uspele spremeniti življenje v svojem kraju, starejšim omogočiti osebnostni razvoj, mladim pa dati možnost povezovanja s starejšimi in zgled za prihodnost. Pa še to, Ljudska univerza Krško, sedež UTŽO, je letos dosegla spoštljivo starost 55 let, UTŽO Grosuplje pa je nedavno sodelovala pri izdaji zbirke folklornih pripovedi urednice Marije Samec »So z vilicami pisali«.

Skupinski potret z mentorico v studio RTV Slovenija. Foto: Tatjana Rodošek

Starejši novinarji na obisku TV Slovenija. Kmečki glas starejši ne zanimajo Ljubljana, april 2014

Novinarski študijski krožek z UTŽO Ljubljana (mentorica Neva Železnik) sta na TV Slovenija sprejela *Ksenija Horvat Petrovčič*, odgovorna urednica informativnega programa in *Vlado Krejač*, urednik Odmevov in jim prikazala nastajanje dnevnih informativnih oddaj. Sledil je sprehod skozi centralno informativno redakcijo, kjer novinarji ustvarjajo svoje prispevke, nato ogled režije, kjer, kar so pripravili, oddajajo neposredno gledalcem, nato pa še studia, ki ga gledalci poznamo, saj tam v živo potekajo Dnevnik, Odmevi in druge informativne oddaje. Za prijazen sprejem in informacije, ki sta jih študentom UTŽO dala oba urednika, se njima in nacionalni televiziji lepo zahvaljujejo. Nasprotno pa jih je urednik ČZP Kmečki glas presenetil, rekoč, da »svojega vsakodnevnega delovnega utripa pri njih pač ne morejo podrežati še strokovnim in ljubiteljskim ogledom posameznikov«. Kako zmotna politika, gospod urednik! Revija potrebuje bralca zaveznika, ne more ga reducirati na vlogo potrošnika. Oholo zavrniti potencialne starejše bralce in pisce je nepremišljeno dejanje! Če ste naročniki te revije, je dobro, da veste: izobraževanje starejših je za Kmečki glas nezanimiva in španska vas, vljudnost tudi. (Vir: Novinarski študijski krožek UTŽO)

Škatla s kartami in priročnik Bruselj, maj 2014

Kako se bolje pripraviti na poznejša leta življenja in spodbuditi medgeneracijsko razpravo, so se vprašali avtorji belgijske kampanje z naslovom "Razmislite bolj zgodaj o tem, kaj se bo zgodilo kasneje" (fr. Pensez plus tôt à plus tard"). Kampanjo je sprožil Sklad kralja Baudouina (angl. King Baudouin Foundation) in je namenjena spreminjanju odnosa do upokojitve. Sklad ponuja *Škatlo z igrami 50+, lotite se svojih načrtov*. Gre za lahkoten način obravnave šestih tem: načrtovanje poklicne poti v poznejših letih življenja, zagotavljanje finančnih virov, skrb za zdravje, razmislek o tem, kako

bom živel ... V škatli so karte z vprašanji in predlogi odgovorov, ki spodbujajo medgeneracijsko razpravo v družini in drugod. Razen tega je izšla tudi publikacija v francoskem jeziku v pomoč pripravi na poznejša leta življenja. Več: The King Baudouin Foundation website

Devet številčk novic projekta ForAge - mreže ustanov in posameznikov ter učenja starejših

ForAge je mreža, platforma tistih, ki se že dolgo ukvarjajo z izobraževanjem starejših in tako na tem področju igrajo vidno vlogo v evropskem prostoru. Zadnje novice, junij št. 9, so pregled konference, ki je potekala v Budimpešti. Tu so se odprle nekatere nove in drugačne teme v izobraževanju starejših kot so: učenje starejših iz množičnih družbenih gibanj in kolektivnih akcij, vprašanje emocij v učenju in izobraževanju starejših, učenje invalidnih starejših oseb. Velik poudarek konference je bil na vlogi učenja starejših za lokalni razvoj. ForAge je evropski projekt s šestnajstimi partnerji, deležen je podpore Evropske komisije Več: www.slovenska-univerza3.si/index.php?id=107&lang=sl
www.foragenetwork.eu/si/

Pri županu Ulma in ustanovna listina združenja

Slovenska UTŽO je postala ustanovna članica Evropskega združenja DANET

Ulm, april 2014

Evropsko združenje DANET Podonavska mreža za Evropo. Mreža za učenje v poznejših letih življenja, družbeno participacijo in medgeneracijski dialog. Tako smo poimenovali združenje, ki bo v Podonavju skrbelo za socialni razvoj, pri tem pa se bo osredotočilo na učenje in izobraževanje starejših.

Usposabljanje mentorjev specialistov smo privedli h kraju

Kranj, april-maj 2014

Slovenska UTŽO je v izobraževalnih ciklih izobrazila 160 mentorjev. Tisti, ki so se udeležili vseh 80 ur izobraževanja, so prejeli zaključna specialistična spričevala. Ana Krajnc, Dušana Findeisen, Miran Erič in udeleženci so se na zadnjih dveh izobraževalnih srečanjih v Kranju poglobili v vprašanje mentoriranja. Mentoriranje tj. poučevanje, svetovanje, spremljanje, prijateljevanje, spodbujanje, informiranje itd. obsega prenos znanja, podajanje znanja o tem, kako je znanje uporabljivo in znanje o odnosih. Kako mentoriranje poteka, je odvisno od udeležencev, pa tudi od konteksta. Mentoriranje v medgeneracijskem centru je nekaj drugega kot mentoriranje v tovarni, ki se vključuje v globalne tokove ali v formalni izobraževalni instituciji. Z drugačnim načinom proizvodnje se pojavljajo tudi drugačne oblike učenja. Te so danes individualnejše kot še nedavno. Usposabljanje je potekalo v okviru projekta *Usposabljanje strokovnih delavcev v izobraževanju starejših* ob podpori Evropskega socialnega sklada in MIZŠ.

Hsin-Yao Cityscape

Urbani prostor in aspiracije starejših. Stereotipi o starejših naredijo politike slabše Ljubljana, 23. april 2014

Na posvetu UTŽO s tem naslovom, deležen je bil delne finančne podpore MOL, so sodelovali predstavniki različnih institucij, mentorji posameznih študijskih krožkov in *prof. Janez Koželj*, podžupan Ljubljane. Ljubljana je po rasti turizma na tretjem mestu v Evropi, za Berlinom in Stockholmom. Mestne oblasti so se odločile, da uredijo predvsem staro mestno jedro in mestni promet. V pripravi je tudi nakup majhnega avtobusa, prednost naj bi dobili pešci pred kolesarji, kolesarji pred avtomobili itd. Srečevanje z oblikovalci prostora in prostorske politike bo moralo biti pogostnejše, kajti zavedanje o tem, da obstaja vrsta različnih skupin starejših (nad 45 let) s svojimi značilnimi potrebami, se zdi slabše kot bi si želeli. Zdi se, da so starejši v zavesti odločevalcev pravzaprav le tisti šibki (angl. frail) starejši uporabniki mesta.

Kino nekoč

Starejše občinstvo se vrača v kino, mlade pa je težko pritegniti. Ljubljana, 7.-8. maj 2014

Kinodvor, partner UTŽO, je organiziral Mednarodno konferenco o filmski vzgoji: o filmih, o tem, kar Roland Barthes imenuje *biti hkrati v zgodbi in zunaj nje*, o čustvih, ki se budijo, prostoru, kjer filme gledamo - kinodvorana, stare dvorane, letalo - o filmski govorici? Ta se spreminja skozi zgodovino. O čem govorijo filmske teorije? O gledalcih, pričakovanjih, istovetenju s filmom, filmskem jeziku, ugodju, ki ga film ustvari. Za tiste, ki se bodo vključili v izobraževanje CINAGE - evropski projekt, ki je deležen podpore Evropske komisije - pa še to: preberite delo *André-ja Bazin-a Kaj je je kino?* Spoznajte organizacije, ki podpirajo filmsko vzgojo v šolah kot so *Ecole et cinéma*, *Ecran large sur tableau noir*, *Film education*. Konference sta se udeležili *Dušana Findeisen* in *Tamara Jare*.

Nastopi Slavoj Žižka kot študijski vir, ki odpira razpravo na marsikaterem področju Ljubljana, maj 2014

V študijskem krožku angleškega jezika pri mentorici *Dušani Findeisen* odpirajo najrazličnejše teme: čustva, svoboda, možgani, staranje, medgeneracijsko sodelovanje, stereotipi, zgodovina telesa, igre, verjetnostni račun, književnost itd. Nedavno so se posvetili možganom in divergentnemu mišljenju, ki ga na svoj način uteleša tudi filozof Slavoj Žižek. Nekaj poudarkov: Slavoj Žižek trdi, da je nastopil čas, ko se moramo odpovedati nenehnih akcij, dati prednost razmišljanju. Vprašanja, do katerih moramo imeti odnos, presegajo dilemo trg ali država. So obča in široka. Naloga filozofije ni v tem, da daje odgovore, marveč, da postavlja prava vprašanja, kajti napačna vprašanja že v kali zameglijo problem. Recimo, če se danes še zmeraj nenehno sprašujemo o skrbi za starejše, že v kali zameglimo vprašanje, kako spodbujati njihov enakovreden razvoj, učenje, delovanje, prispevanje. Če vidimo starejše zgolj kot posebno družbeno skupino, v kali zameglimo vprašanje, kako narediti vse, da ne bi bili posebni ... Nastopi in predavanja so na razpolago na Youtube in Dailymotion.

Z zaključnega srečanja projekta Z menoj po mojem mestu v Mestni hiši

Projekt Z menoj po mojem mestu, konferenca, razstava in vodnik po Ljubljani Ljubljana, 27.-31. maj 2014

Arh. Meta Kutin je urednica nove publikacije Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani, ki je plod njenega raziskovalnega dela in dela njenih starejših študentov, vključenih v evropski projekt *Z menoj po mojem mestu - Personal Town Tours* (deležen je finančne podpore Evropske komisije). Projekt se je nedavno končal v Ljubljani z zaključnim srečanjem 70-tih predstavnikov evropskih držav. Delo *Z menoj po mojem mestu* združuje arhitektkin pogled na mesto z osebnimi zgodbami in spomini starejših študentov. Pred našimi očmi oživijo tri tematske poti: Kultura prebivanja na robu Barja, Srečevanja-med kulturo in prijatelji, Po sledi ljubljanske ledenke. Fotografije sta prispevali *Meta Kutin* in študentka *UTŽO Vida Vilhar Pobegajlo*, avtorica spremljajoče razstave o Ljubljani, ki si jo je moč ogledati na Poljanski 6, v Ljubljani.

Fecit Vladimir Šubic – arhitekt Ljubljana, maj 2014

"S prihodnjo ženo sva se zmenila, da se srečava, kje drugje, kot pod stavbo z najslavnejšo kavarno in najlepšim razgledom v mestu. Dolgo sem čakal ob glavni ulici in zato prvič opazil arhitektov epigraf, očitno ponosen podpis Fecit Vladimir Šubic – arhitekt. Čakal sem, pa nisem dočakal. Kasneje mi je povedala, da me je čakala na drugem koncu, v preveč privlačni pasaži Nebotičnika, polni trgovin - prvi tovrstni v Ljubljani." (Janko, študent UTŽO, novinar v pokoju). "Ko sem prišla s Štajerske poučevat na eno izmed ljubljanskih osnovnih šol, sem bila le mlado dekle s podeželja. Sodelavke, profesorice na tej šoli, so me povabile na srečanje ob kavici v kavarno Evropa. Ob določeni uri smo bile zmenjene pred vhodom. Vse so bile zelo lepo urejene in so nosile bombažne kvačkane rokavice. Le jaz jih nisem imela. Sedela sem ob strani ter strmela v elegantno kavarno ter poslušala modro govorjenje starejših kolegic. Sodelavka mi je ob naslednjem srečanju podarila par kvačkanih rokavic kremaste barve. Še danes jih hranim." (Upokojena učiteljica o davnem letu 1962). "Moj oče je bil navdušen filatelist. Spominjam se, da sem kot otrok veliko nedeljskih dopoldnevov preživel v kavarni hotela Union ter si z očetom ogledoval zbirke, prodajo in zamenjavo znamk. Ne jaz, ne oče pa tam nisva nikoli ničesar popila." (K.B. agronom v pokoju).

Literarno popoldne študijske skupine za ustvarjalno pisanje Ljubljana, 29. maj 2014

Pisanje študijske skupine (mentorica dr. Mateja Mahnič) je tokrat izkazalo svojo ustvarjalno naravo v javnosti, v prostorih Trubarjeve hiše literature. Na programu so bile avtorske kratke zgodbe, kriminalke.

Napovedujemo, vabimo

Poletna univerza v Ljubljani

Odrasle vseh starosti vabimo v Poletno univerzo v Ljubljani, ki bo v mesecu juliju povezala odrasle udeležence vseh starosti. Srečevali se bomo v majhnih skupinah in prijetnem mirnem okolju v mestnem jedru. Povezovalo nas bo sproščeno ustvarjanje ob strokovnem vodenju in spodbudah mentorjev, specializiranih za izobraževanje odraslih in starejših. Programi Poletne univerze: **Spoznavaj sebe in druge** (Medosebni odnosi in sporazumevanje), mentorici *prof. dr. Ana Krajnc* in *Slavica Ravnik*, **Slikarstvo**, mentor *mag. Miran Erič*, **Računalniško izobraževanje** - Obdelava, objava in izmenjava fotografij. Računalniška predstavitev, glasba in video, mentor *Robert Mlakar*.

Več informacij in prijave: Alijana Šantej, (01) 433 20 90

univerza-3@guest.arnes.si

30 let UTŽO Ljubljana

Četrtek, 5. junij 2014, ob 18.00 v Knjižnici Otona Župančiča, Ljubljana, 3. nad., vhod ob kavarni Evropa
Slavnostni prireditvi in prikazu video filma o UTŽO Ljubljana bo sledil pogovor o delu *Spoznaj sebe in druge* avtorice Ane Krajnc. Pogovor vodi Slavica Ravnik.

Knjigo so nedavno predstavili tudi na TV Novo Mesto Vaš kanal, v oddaji Pravi ključ

<http://www.vaskanal.com/arhiv-oddaj/video/4017/Pravi-klju%C4%8Di%3A-Ana-Krajnc%2C-andragoginja%2C-21--maj-2014.html>

in v sobotni prilogi Dela.

<http://www.delo.si/zgodbe/sobotnapriloga/ana-krajnc-danasnje-delo-zahteva-clovekovo-duso.html>

Razstava Jaz, mi in drugi v Slovenskem etnografskem muzeju se je obogatila s pripovedjo o življenju in razstavo belokranjskih pisanic *Nevenke Grušovnik Brajdič*, študentke UTŽO Ljubljana. Poslikave belokranjskih pisanic so geometrijski liki, črte, pike v rdeči in črni barvi. Med rastlinskimi motivi je značilna belokranjska »steljica«. Razstava bo na ogled do konca junija. Vabljeni.

V že 19-em Tednu vseživljenjskega učenja Andragoškega centra Slovenije po vrsti naj bo vsa Slovenija učeča se dežela

Čez 1000 let, ko mene več ne bo ...

29. maj do 29. september 2014, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova cesta 20, Ljubljana.
Razstava članov študijskega krožka Narava – znana neznanka UTŽO Ljubljana (mentorica dr. Staša Tome)

Keramika v Metinem vrtu

3. do 14. junij 2014, od 16.00 do 19.00 ure, Kocjanova 7, Ljubljana-Šentvid
Razstava študijskih krožkov keramike UTŽO (mentorica Lučka Šičarov)

Ilustracije Zvonka Čoha v keramiki

3. do 30. junij 2014, Center Ivana Hribarja, Ljubljanska 12 f, Trzin
Člani študijskih krožkov za keramiko UTŽO Lipa Domžale (mentorica Lučka Šičarov) v keramiki predstavljajo ilustracije avtorja Zvonka Čoha (mentorica Lučka Šičarov)

Bliža se on-line izobraževanje o medgeneracijskem učenju - projekt ECIL

Ob uporabi programa Moodle bo zaživel eksperimentalna različica programa Evropsko spričevalo medgeneracijskega učenja ECIL. Če bi se želeli vključiti v program, podajte izjavo o nameri po e-pošti univerza3@siol.net

Solidarnost cenimo preprosto zato, ker je potrebna

Ljubljana, 20. junij 2014

Zbiranje pomoči poplavljenim na ozemlju nekdanje Jugoslavije, ki smo ga izvedli skupaj *Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje* in *DANET, Evropsko združenje za izobraževanje starejših, participacijo in medgeneracijski dialog*, katerega člani smo, je obrodilo sadove. Zbrane higienske pripomočke, hrano za otroke, ki ste nam jih zaupali, smo predali Rdečemu križu Slovenije. Akcija nam je nastavila zrcalo in pokazala, da ni potrebno, da bi nas bilo strah. Obdani smo z ljudmi, ki so pripravljeni darovati čas, delo, znanje, kulturo, materialne dobrine preprosto zato, ker vse to nekdo potrebuje.

Danes je poudarek na kvaliteti razvoja, manj na rasti.

Univerza za tretje življenjsko obdobje trideset let pozneje

Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje je nacionalna nevladna organizacija, v praksi poznana pod imenom Univerza za tretje življenjsko obdobje. V tridesetih letih je bilo pomembnih odločitev nešteto, vse pa so bile vir učenja: vse od tistih prvih časov, ko je bil upravni odbor društva podrejen posameznikom, do današnjega dne, ko je povezanost upravnega odbora z zaposlenimi velika. Financiranje, za katerega so sprva poskrbeli kar člani upravnega odbora iz lastnih žepov ali je prihajalo zgolj iz enega vira, danes zagotavljajo različni viri. Dejavnost je bila sprva ena, osrednja (izobraževanje starejših odraslih), danes je dejavnosti več, obstajajo strateški načrti, akcijski načrti ipd. Nekoč je bilo pomembno, da se dejavnost postavi, danes je bistvena kvaliteta njenega razvoja. Razvoj je bil sprva posvečen enemu ali dvema profiloma uporabnikov, danes obstaja razvojni načrt za več profilov uporabnikov. Društvo ima zdaj jasno razmejene tri sekcije, katerih dejavnosti pa se vendarle tesno prepletajo ... (iz članka Alijane Šantej za revijo Andragoška spoznanja)

Poletni CINAGE na Radiu Slovenija 1

Ljubljana, 18. junij 2014

Miran Erič, član žariščne skupine CINAGE (skupine, ki je razmišljala o dejavni starosti v evropskih filmih) in Dušana Findeisen sta se v oddaji STORŽ spraševala ali evropski filmi sledijo družbenim spremembam in današnji razvejanosti socialnih vlog starejših. Predstavila sta tudi zanimiv projekt CINAGE, enega od številnih evropskih projektov Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, ki je deležen podpore Evropske komisije.

Več: Seniorji.info/MEDGENERACIJSKO_Projekt_CINAGE

Dejavno in zdravo staranje v Sloveniji (angl. Active and Healthy Ageing in Slovenia)

Ljubljana, 17. junij 2014

Več kot 120 strokovnjakov, med njimi Alijana Šantej z UTŽO Ljubljana, se je udeležilo prvega delovnega posveta projekta *Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji* (Active and Healthy Ageing in Slovenia - AHA.SI), ki ga vodi Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) v sodelovanju s projektnimi partnerji. Kaj pomeni dejavno in zdravo staranje? Obravnavamo ga na dveh ravneh, osebni in družbeni. Kaj je dejavno staranje z družbenega vidika, delno pokaže največkrat uporabljena definicija Svetovne zdravstvene organizacije, lahko pa tudi indeks dejavnega staranja. Dejavni starejši naj bi se upokojevali kasneje. Mi smo mnenja, da naj bi predvsem bili zmožni ustvarjati nova delovna mesta. Vzdrževali naj bi zaposljivost starejših. Do kakšne mere bodo organizacije civilne družbe, ki so najbližje starejšim ljudem, uspele sodelovati pri pripravi strategije, je ključnega pomena za kakovost strategije. Na posvetu so poudarili pomen socialnega razvoja države, ki naj ne zaostaja za gospodarskim.

Novice iz Zasavske regije

Umetnost nam z duše spere prah vsakdanjosti (Picasso)

UTŽO Zasavska regija, UTŽO Litija - Šmartno in Kulturni center Litija so razstavo svojih likovnih del odprli s Picasso-jevimi besedami. To je storila Helena Hauptman, vodja Kulturnega centra in Mestnega muzeja Litija (na fotografiji). Zapela sta Beti in Janez Prašnikar ob spremljavi pianista Janija Slimška. Milena Dimec in Zvonka Selan, bivša in zdajšnja predsednica UTŽO Zasavska regija, sta opisali zgodovino in nakazali prihodnost sodelovanja obeh UTŽO. (Vir: Žiga Pikl)

Vprašanj je bilo toliko kot udeležencev in več ...

Letos so program *Znaš, nauči drugega* pričeli izvajati tudi na UTŽO Zasavska regija. Zanimanje zanj je bilo presenetljivo, ali pa tudi ne, kajti človek se najbolje uči v paru in dialog je najboljša metoda učenja.

Vprašanja udeležencev? Vse od tega, kako označimo dokumente in jih kopiramo, kako oblikujemo mape in podmape, kakšna je razlika med 'tlačenko' in 'natlačenko', kako ustvarjamo skupine kontaktov in skrijemo prejemnike elektronske pošte, pa do tega, kako obvladati številne funkcije v Wordu, Excelu, Powerpointu, Youtubu, Facebooku, Skypu, Garminu itd. Kolikor udeležencev, toliko je bilo različnih vprašanj. Pari so si vzeli toliko časa, kolikor so ga potrebovali.

Pišejo ... ustvarjalno. Ni večje agonije kot nositi v sebi neizpovedano zgodbo.

Pisanje je nadvse osebno dejanje. Problematiko pisanja tako obravnavajo različni književni kritiki in pisatelji, ki pripovedujejo o tem, kako ta proces urejajo in doživljajo. Pa lingvisti, kot denimo Vladimir Propp (1895-1972) in drugi. Propp je analiziral ruske ljudske pravljice in je odkril 32 pripovednih enot, ki se ponavljajo v večini pripovedk. Tudi na UTŽO Zasavska regija, kjer študijski krožek ustvarjalnega pisanja vodi mentorica *Mari Žnidaršič*, so preučevali različne vire, med drugim Stephena Kinga: *Writing in Mileve Blažič*: Vaje za razvijanje sposobnosti kreativnega pisanja. Presenetil jih je Mark Twain, ki ima raje glagole kot pridevnike. Članice študijskega krožka so vsakokrat iz oči v oči prebrale in analizirale svoje spise ali pesmi, predloge za izboljšavo pa so podale druga drugi virtualno. Vse so zavzete bralke in obiskovalke kulturnih prireditev, zato je beseda večkrat stekla tudi o tem, pa še o čem drugem. Izšel je tudi skupni prvenec *Pišem*, izbor pesmi in spisov avtoric *Irene Drač*, *Kristine Hribar*, *Dragice Močnik*, *Jožice Novak* in *Ljube Štrovs*. (Vir: Mari Žnidaršič)

Izšla je raziskava Staranje v Sloveniji; o potrebah, zmožnostih in stališčih nad petdeset let starih prebivalcev Slovenije

Ljubljana, junij 2014

V prostorih SAZU so predstavili novo raziskavo izpod uredniškega peresa prof. dr. Jožeta Ramovša. Kaj lahko nudi branje te monografije? Izvirne informacije o tem, kaj 750.000 prebivalcev Slovenije nad 50 let potrebuje za svoje staranje, kaj sami zmorejo in kaj želijo, pa tudi široko sodobno znanje o staranju in sožitju generacij. Slovenske politike in javno upravo namreč čaka nuja, da se napredno odzovejo na demografske spremembe, da povežejo socialni, zdravstveni, prostorsko-infrastrukturni ter vzgojno-izobraževalni, politični in upravni resor za enovito odločanje in delovanje. »Staranje in sožitje generacij sta namreč prezahtevni nalogi, da bi ju zmogel reševati le posamezen resor,« preberemo v predstavitvi te pomembne raziskave. (Vir: Tamara Jare)

Starejši Irci imajo več prihrankov in nepremičnin, a precej manj tekočih sredstev za življenje kot mlajši

A research study of the wealth of older people in Ireland – North and South (slov. Raziskovalna študija o bogastvu starejših na Irskem – Severnem in Južnem), raziskava iz leta 2012, ki jo je izvedel irski Center za preučevanje staranja CARDI, daje za Irsko naslednje podatke: osebe pod 50 let posedujejo 35 % vsega bogastva, skupina starih 50 let in več pa 65 %. Gospodinjstva tistih nad 65 let razpolagajo s povprečno 280,00 funti na teden, gospodinjstva tistih med 25-49 let s 452 funti. Tisti v skupini 65+

posedujejo največ nepremičnin (63 %) in odplačujejo najmanj kreditov (3 %). V poprečju imajo 5.519,00 € prihrankov. To, česar študija ne pove, pa je dejstvo, da starejši za svoj obstoj potrebujejo več denarja kot mlajši, ker morajo vrsto nepogrešljivih storitev plačati, v mladosti pa so jih opravili sami.

Žive knjižnice (angl. Living libraries). Tujec je nekdo, čigar zgodbe ne poznamo Reykjavik, 2014

Evropa se ne spopada le s krizo, marveč tudi z rastočim rasizmom, ksenofobijo, rastočim odporom do tujcev itd. Na Islandiji so tako uvedli "žive knjižnice". Namesto, da bi brali o tujih kulturah, domačini sprejmejo, denimo na nedeljsko kosilo, tega ali onega tujca, kajti človeka, "ki ga spoznaš od znotraj", ne moreš več prezreti, tudi njegove kulture ne. Tujec je namreč nekdo, čigar zgodbe ne poznamo. Pa je zgodba, ki jo pripovedujemo o sebi in drugih, resnična? Ali morda branimo svoje psihološko zdravje in nezavednega, potlačenega pač ne povemo? (Slavoj Žižek) To pa je že druga zgodba, s katero se ukvarjamo v študijskih programih medsebojnih odnosov.

Na Francoskem inštitutu Charles Nodier v Ljubljani

Zakaj v izobraževanju (starejših) odraslih prednjačijo ženske? Ljubljana, junij 2014

Staranje prebivalstva vpliva na različne sfere življenja, denimo na medgeneracijsko povezanost in medsebojno emocionalno in instrumentalno pomoč generacij. Integracija starejših v družbo je, kot pravi Rosow (1967), v svojem bistvu družbene narave. Posebna številka znanstvene revije "Research on Ageing" je tako v celoti posvečena vprašanju, v kolikšni meri in kako dobro so starejši integrirani v družbo. (De Jong Gierveld and Hagestad 2006). In kaj je družbena integracija? Stopnja, do katere so naša življenja povezana z drugimi življenji. V veliki meri je pri tem pomembno, če živimo v zakonu. Vpliv zakonskega življenja pa je drugačen na moške kot na ženske. Moški se za čustveno oporo zanašajo na ženo. Ženske imajo bolj zapletene čustvene potrebe (tako so bile socializirane) in le odnos z možem jim ni dovolj. Potrebujejo širši socialni krog, denimo tistega na UTŽO (Chodorow, 1978).

Jasne misli univerze za tretje življenjsko obdobje

Edgar Degas: Likarice, 1884

Revščina kot nezmožnost, da dosežemo, kar smo si zadali. Zaposleni revni niso novost

La Misère du monde (slov. Revščina tega sveta) je skupinsko delo, ki govori o sodobnih oblikah družbene revščine. Sociologi povsem predajo besedo tistim, ki živijo v revščini in tako javno osvetlijo tisto, kar je zasebno trpljenje. Njihovi sogovorniki se zavedajo mehanizmov, ki jim delajo življenje boleče in odkrijejo družbene vzroke svoje nesreče. Gre za skrito ali odkrito nasilje, ki ga nad njimi vršijo ekonomske in družbene strukture. Zbrana pričevanja prikažejo tudi pritiske in nasilnost poklicnega življenja, takšnega, ki onemogoča osebnostno rast in prizadevanja za srečo. Spoznanje: revščine, povezane z ekonomskim in socialnim stanjem je manj kot je revščine, ki izhaja iz posameznikovega položaja, nezmožnosti, da doseže, kar sam in okolje od njega ali nje pričakuje glede na vrednote in primerjave, ki vladajo tam. (La Misère du monde (2007); ur. Pierre Bourdieu, Seuil, Pariz)

Jean-Batiste Greuze: Mali lenobnež

Dober dan lenoba! Počitek in lenoba sta strast duše

Lenobi doslej nismo dajali mesta. Kogar nismo imeli radi, smo zanj dejali, da je len in ga tako ponižali. V 18. stoletju so zdravniki verjeli, da je nevrastenija (danes depresija) lenoba in da je lenoba zgolj telesnega izvora. Luther in drugi reformatorji obtožijo brezdelnost duhovnikov, ki ne vršijo svojega poklica oziroma poslanstva. Tudi danes avtorji šolskih učbenikov ne navajajo pisateljev in njihovih misli o lenobi in šola nas navaja le na delo, a prav lahko bi dala mesto tudi lenobi. Papež Gregorij konec 6. stoletja našteje glavne grehe, a lenobe ni med njimi. "Počitek in lenoba sta strast duše, ki začasno zaustavita najbolj trmasta prizadevanja in odločitve," pravi François La Rochefoucauld. Lenoba je tudi neke vrste blaženost duše, je tolažba in je nadomestilo za vse izgube. Nekateri pisatelji, kot denimo Robert Louis Stevenson, trdijo, da je intenzivna dejavnost značilnost nekoga, ki nima trdnega značaja. Kdor ni dejaven, ni zmožen sprejeti, kar mu življenje pošlje na pot. Nič ne zbudi njegove vedoželjnosti, zato je nekaj lenobe ne bo odveč, pa ne le v programih medsebojnih odnosov in transakcijske analize. Pa še to, na naslednji povezavi lahko poslušate Umetnost brezdelja Hermana Hesseja.

Več: <http://ars.rtvsl.si/herman-hesse-umetnost-brezdelja-na-1-programu/>

Upokojenci so plačanci, saj so prejemniki "odložene mesečne plače"

Ljubljana, maj 2014

Plačanci niso le zaposleni, to so vsi, ki so v povezavi s plačo. Torej tudi upokojenci, ki prejemajo "odloženo mesečno plačo". Plačanci niso le tisti, ki imajo delovno pogodbo. Plača ni dohodek, ni kupna moč, plača je družbena zmaga, trdijo nekateri sociologi. Za druge je plača spet nekaj zastarelega, saj se prve plače pojavijo že s prvimi delovnimi pogodbami v predindustrijskem času. Delati in prejemati plačo naj bi tako bila industrijska oblika suženjstva. Pri dvajsetih smo vstopali na delovni trg, da smo lahko tam ostali kot zelo pomembna, stabilna delovna sila, pri nekako šestdesetih smo izstopali s trga. Začrtana pot, trdijo sociologi, plačanci smo podrejeni. Po drugi strani pa človeška narava teži k stabilnosti.

Napovedujemo, vabimo

Poletna univerza je za odrasle vseh starosti

Ljubljana, julij 2014

Znanje, ki smo ga skozi leta oblikovali v preverjene programe in je bilo doslej dosegljivo le starejšim - ti nas nenehno opozarjajo, da bi to in ono morali vedeti že prej, ko so bili mlajši in življenje bi se tedaj odvijalo drugače - smo sklenili narediti dosegljivo tudi drugim. Tako se 30. junija pričanja Poletna univerza v Ljubljani. Našlo bi se še kakšno prosto mesto v programih: Spoznaj sebe in druge (mentorica prof. dr. Ana Krajnc), Obdelava, objava in izmenjava fotografij (mentor Robert Mlakar), Računalniška predstavitev, glasba in video (mentor Robert Mlakar). Vabljeni!

Prijavite se na e-naslov: univerza-3@guest.arnes.si

Staranje, proti-staranje in odpor do staranja: konstruiranje politik bivanja v starosti, konferenca

Celovec, Koroška univerza apliciranih ved, 18.- 20. september 2014. Semestralna konferenca Raziskovalne mreže na temo staranja v Evropi (Research Network on Ageing in Europe) Evropskega sociološkega združenja (European Sociological Association).

NOVICE U3-6 2014

Poklon v spomin dr. Marinki Kremžar

V devetdesetem letu je preminula dr. Marinka Kremžar, specialistka splošne kirurgije, krajši čas tudi predsednica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Spominjamo se, kako smo skupaj dneve in tedne prebili ob prevajanju dela Izobraževanje starejših v Franciji. Tako je nekdanja SFRJ dobila prvi vir vedenja o tem, kaj je izobraževanje starejših. Z Marinko Kremžar je jugoslovanska televizija posnela tudi prve filme na to temo. Ob njeni smrti smo odprli arhiv številnih člankov in posnetkov o Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje. Našli smo mnoge, podpisane z njenim imenom. Pokazala je, da je treba kljubovati prevladujočemu mnenju, ki starejše sili, da po upokojitvi spremenijo življenje in se pričnejo umikati v socialno praznino, da se mora sleherni starejši učiti, iti v korak s časom, napredkom, družbo, znanostjo, da mora pridobiti novo znanje. Dr. Marinka Kremžar je bila kot Jonatan Livingston Galeb Richarda Bacha, tisti, ki leti visoko nad jato, drugače od drugih. Hvaležni smo ji.

Pregledna razstava o UTŽO Celje pod streho Osrednje knjižnice Celje

Z vpisom v septembru UTŽO Celje vstopa v svoje tretje desetletje!

Celje, 2014

UTŽO Celje je najobsežnejša in celostna dejavnost Osrednje knjižnice Celje. Posvečena je neformalnemu izobraževanju starejših za kakovost življenja. Sodelovanje v izobraževalnih programih potrjuje in razvija kognitivne zmožnosti starejših študentov, krepi njihov pozitiven odnos do življenja in, kar se zdi pomembno tudi za druge generacije, pozitiven odnos do starosti in staranja. Za svoje delo je UTŽO Celje prejela številna priznanja. Tista najpomembnejša prihajajo od njenih študentov, posebno priznanje, Bronasti celjski grb, pa je prejela od občine. Zanimivo je, da je naziv »univerza« nekaterim sprva deloval strašljivo, ambiciozno. V zadnjih desetletjih se je tudi zahvaljujoč izobraževanju družbeni položaj starejših spremenil in zato so zdaj občutki povsem drugačni. Izobraževanje starejših je vredna in ustaljena dejavnost. Število članov (645), izobraževalnih programov (27) ter študijskih skupin (47) na UTŽO Celje nenehno raste. Ob dvajsetletnici delovanja se je zvrstil niz dogodkov: pregledna razstava o delovanju UTŽO, koncert, številne radijske in televizijske oddaje. (Vir: Slavica Hrastnik)

Več o zgodovini UTŽO na spletni strani Osrednje knjižnice Celje:

<http://www.knjiznica-celje.si/index.php/iz-zgodovine-univerze>

Množica zavzetih ustanoviteljev

V času odraslosti o času mladosti. UTŽO Škofja Loka je stopila na samostojno pot Škofja Loka 2014

V teoriji socio-kulturne animacije velja, da je v začetku najbolje, da se nova dejavnost v dobro lokalne skupnosti priključi obstoječim ustanovam. UTŽO Škofja Loka je tako zrasla v okvirih Društva upokojencev, do danes pa so se njene dejavnosti tako razvejale, da je napočil čas, da "dete" stopi na samostojno pot, a ohrani vredno sodelovanje s "starši". Predsednica UTŽO Škofja Loka Borjana Koželj je na ustanovnem zboru povedala: »Počasi smo rasli in dodajali nove vsebine in dejavnosti. Nazadnje je padla odločitev za samostojno pot in nastop v družbi. To ne pomeni, da naše delo ne bo še naprej namenjeno vsem starejšim v Škofji Loki. Univerza deluje v korist vseh upokojenih, invalidsko upokojenih, starejših brezposelnih. Še naprej se bomo trudili za boljši položaj te družbene skupine kot tudi za dobro medgeneracijsko sodelovanje. Še vedno bomo tesno sodelovali z Društvom upokojencev v skupnih akcijah, kot so Marinkina knjižnica, glasilo Mi o sebi, galerija Hodnik ...« Novo ime: Društvo univerza za tretje življenjsko obdobje Škofja Loka. (Vir: glasilo Mi o sebi)

Zaključek prve Poletne univerze v Ljubljani

Poletna univerza v Ljubljani je odprla nove možnosti izobraževanja v mestu. Prof. dr. Ana Krajnc je vodila petdnevni program *Spoznaj sebe in druge* s področja transakcijske analize. Robert Mlakar se je z udeleženci posvetil naprednim računalniškim programom.

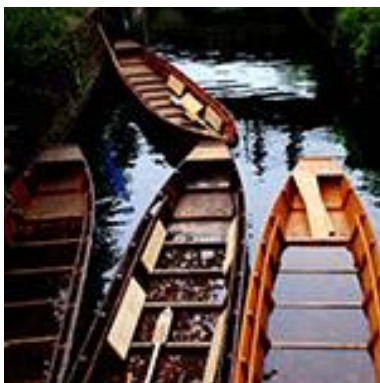
Izšla je nova celostna raziskava o starejših Junij 2014

Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani je izdala novo raziskavo s področja starejših, kjer avtorji primerjajo stanje v posameznih izbranih občinah: Mengeš, Komenda, Naklo, Puconci in Ljubljana. Zadnje poglavje soavtoric Sabine Jelenc Krašovec in Sonje Kump predstavi izobraževalne možnosti za starejše v naštetih lokalnih skupnostih. Poglavje se vsebinsko nanaša na vprašanje skupnosti, ne pa tudi oskrbe starejših, kajti izobraževanje ni oskrba starejših, tako kot izobraževanje mladih ni oskrba mladih. Ne glede na povedano je raziskava vreden vir za vse, ki jih vprašanje izobraževanja starejših zanima. Obseg: 193 strani / vezava: mehka / leto izida: 2014. ISBN: 978-961-235-686-6

Tretji letni forum Podonavja, konferenca ESUDR v osrčju Podonavja. Je sredi transformativnih časov zavladal konservativizem?

Dunaj, 25. junij 2014

Gabi Heinisch-Hosek, avstrijska ministrica za izobraževanje in ženske zadeve in Sebastian Kurz, avstrijski minister za zunanje zadeve in integracijo, predstavniki različnih držav Podonavja, raziskovalci in drugi so v dunajski mestni hiši razpravljali o *Podonavski strategiji* in stanju v regiji, pomenu heterogenosti regije in izobraževanja. Razprava je tekla o potencialih posameznih regij (podonavske, baltske itd.), makro ovirah za razvoj gospodarstva in o izobraževanju, znanju in spretnostih. Govorci so opozorili na to, da ne bi smeli zapirati meja in oteževati mobilnosti mladih strokovnjakov, pa tudi, da ne bi smeli pristati na ustvarjanje preprostih del, ki zahtevajo malo izobrazbe in kvalifikacij, po drugi strani pa so, dokaj paradoksalno, "hvalili" potrebo, da pišemo univerzitetni študij na kožo gospodarstvu, razvijamo določne spretnosti namesto abstraktnega mišljenja. Vse to je že videno! Skozi zgodovino se v krizah ali ob nastopu konservativnih vlad pojavljajo želje po ožanju, zmanjševanju, po povratku k znanemu, k reguliranju. Odtok možganov, odhajanje mladih iz držav Podonavja je med največjimi vprašanji, ki bi se jim morali posvetiti tudi z rešitvami na področju izobraževanja (starejših) odraslih. Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je ustanovna članica Podonavskega foruma civilnih organizacij. Konference se je udeležila Dušana Findeisen.

Claudia Guadarrama: Leseni čolni v Ulmu, 2014

Romunija je izgubila dva milijona prebivalcev. Do kdaj še tako?

Ulm, 10.-13. julij 2014

V Ulmu se je zaključil projekt *Ljubljena – spletena Donava* (nem. Die Gewollte Donau), ki ga je osnovalo Evropsko društvo DANET, katerega ustanovna članica je Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. Zaključek projekta je potekal v okviru Podonavskega festivala, kjer so se udeleženci podrobneje seznanili tudi z *Evropsko podonavsko strategijo* in pregledali možnosti za nadaljnje sodelovanje v regiji (ustvarjanje delovnih mest na temelju starih obrti). Ogledali so si vrsto socialnih in skupnostnih ustanov, navezali stike z odgovornimi osebami. *Dušana Findeisen* je imela več nastopov z namenom, da predstavi izobraževanje starejših in medgeneracijsko sodelovanje v Sloveniji ter znotraj evropskih okvirov. Znova se je odprlo vprašanje odhajanja mladih. V Romuniji, ki je imela do nedavno 24 milijonov prebivalcev, jih je zdaj le 22 milijonov. Mesto Ruse v Bolgariji je izgubilo četrtno svojega prebivalstva. Iz Slovenije se je odselilo nad 2000 oseb. V družbah znanja so odhajajoči neprecenljiva izguba.

Iz albuma fotografij medgeneracijskega projekta BigFoot

Zakaj ne medgeneracijsko?

V Sloveniji so nastali prvi medgeneracijski centri. Imajo svoj načrt dela, a morda potrebujejo tudi vzor, inspiracijo za obogatitev vsebine svojega delovanja. S čim se ukvarjati? Primer INTERGEN iz Velike Britanije kaže, da se je moč ukvarjati z vprašanji (ne)uspešnosti šolarjev in dijakov. Z njihovimi (nizkimi) aspiracijami. Z osamljenostjo, oziroma socialno izločenostjo in vključenostjo starejših, s sovražnimi medgeneracijskimi stereotipi. Ta vprašanja premagujejo tako, da v bližnjih šolah povezujejo generacije, ustvarjajo priložnosti za učenje, dvigujejo aspiracije, omogočajo prenašanje spretnosti in znanja starejših, ustvarjajo trdno povezano skupnost. Centri delujejo ob pomoči številnih prostovoljcev. Ti sleherni teden organizirajo v osnovnih šolah pouk peke ali oživiljanja opuščenih obrti kot so pletenje posebnih vzorcev ali igranje klavirja. Organizirajo zgodovinsko obarvane sprehode skozi mesto in koncerte, načrtajo in ustvarijo vrt, ustanovijo in vodijo šolski klub za čas po pouku. Vse to se zdi razmeroma preprosto, naloga medgeneracijskih centrov *Znaš, nauči drugega* pri slovenskih UTŽO mora biti širša. Delovanje prostovoljcev velja pospremiti z razvojem izobraževalnih programov s področja transakcijske analize, nutricionizma in kuhanja, etnologije,

biovrtnarjenja, disleksije, podjetništva.

Več: <http://www.intergen.org.uk>

So mesta res starejšim prijazna? Infrastruktura, ki jo potrebujejo starejši med 65-im in 85-im letom starosti.

Julij 2014

Če pomislite na svoje neposredno okolje, kaj od naštetega je tam? Dobra, dolgo odprta lekarna, družinski zdravnik, dobri zdravniki specialisti, samopostrežna trgovina, zelene površine, dobre povezave z javnim prometom, redne maše v cerkvi, športne površine in športna ponudba, prostočasna ponudba za starejše, kulturna ponudba, izobraževalna ponudba, storitve za pomoč starejšim, spremljevalci za nakupe. (Vir: Franz Kolland, Generalalterstudie 2013)

Peter Karl Kresl in Daniele Ietri: Starajoče se prebivalstvo in konkurenčnost mest: Koristi za mestno gospodarstvo. UTŽO vpliva na ekonomijo mesta

Avtorja vsekakor plujeta proti toku, opozarjajoč na prispevek starejših k urbani ekonomiji in to v času postavljanja strategij "ustvarjalnih mest" in "mest znanja". Prevladujoči obravnavi starejših kot breme gospodarstva navkljub, avtorja poudarjata vitalnost in konkurenčnost, ki jo starejši prinašajo mestnemu gospodarstvu. Ti imajo lahko pozitiven vpliv na mestno središče. Starejši so močni uporabniki kulturnih, umetnostnih in izobraževalnih storitev in pomladijo mrtva mestna jedra. Delo obravnava vpliv starejših na 40 preučevanih mest v ZDA in Evropi. Omenja tudi Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje in njen vpliv na ekonomijo mesta, na kar smo župana tudi sami opozarjali že na začetku njegovega županovanja. Več: *The Aging Population and the Competitiveness Of Cities: Benefits to the Urban Economy* (Edward Elgar Publishing Ltd., 2010)

Iz slovarja konceptov

Medgeneracijsko učenje ni nov koncept. Poznamo ga stoletja dolgo kot vidik komunikacije med posamezniki, organizacijami in širšo družbo. Je proces, sredi katerega ljudje vseh starosti pridobijo spretnosti in znanje, iz vsakdanjih izkušenj pa gradijo tudi odnos do sebe in sveta ter oblikujejo vrednote. Pri tem uporabijo vse razpoložljive vire in se bogatijo z različnimi vplivi nase.

Medgeneracijsko učenje navadno povezujemo z družino, v širši družbi pa se zgodi, ko se združimo, ko si želimo pridobiti znanje in se učiti.

Medgeneracijska praksa združuje posameznike, organizacije, širšo družbo na temelju namenske, obojestransko koristne dejavnosti, pri tem pa večja medsebojno spoštovanje generacij in gradi trdnejše skupnosti.

Medgeneracijsko delo temelji na pravi recipročnosti med generacijami. Primeri? Mladi prostovoljci, ki starejšim nudijo oporo, gredo z njimi po nakupih, jim berejo, jih obiskujejo na domu. Starejši prostovoljci, ki podprejo mlade starše. Malčki, ki obiščejo bolnike z demenco ali Alzheimerjevo boleznijo. Starejši, ki skupaj z mladimi v projektu razvijajo kulturno izmenjavo, uporabljajo metodo ustne zgodovine umetnosti. Ljudje, ki široko področje spremenijo v park.

Napovedujemo, vabimo

1. do 15. septembra, od ponedeljka do petka od 9.00 do 12.00 ure. Vpis v novo, 31. študijsko leto Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani, Poljanska cesta 6

18. september 2014, Sofija, ob podpori Evropske komisije. Evropska konferenca "Učenje za nastanek družbe za vse generacije" (angl. Learning to make a Society for All Generations). Konzorcij partnerjev projekta ECIL bo predstavil nov spletni program za medgeneracijsko učenje, namenjen vodjem medgeneracijskega dela, praks in projektov

Foto Miklavž Čuk, 2014

V knjižnici Makse Samsa v Ilirski Bistrici si v tem in naslednjem tednu lahko ogledate razstavo fotografa Slovenske UTŽO Miklavža Čuka. Naslov razstave: Slovensko Primorje.

Iz projekta medgeneracijskega sodelovanja Sembet (Nina Svetelj)

Učenje za nastanek družbe za vse generacije

Sofija, 18. september 2014

V projektu ECIL, ki je deležen finančne podpore Evropske komisije, se je odvila zaključna konferenca. Partnerji smo mednarodni javnosti prvič predstavili ECIL- spletni program medgeneracijskega učenja, ki vodi k *Evropskemu spričevalu* za to področje. (Ann-Kristin Boström, Mariano Sanchez, Dušana Findeisen). Alan Hatton Yeo je spregovoril o družbi, v kateri je takšno organizirano in strukturirano učenje potrebno. Cilj? Graditi odnose in vzajemnost, družbo, ki bo prijazna vsem generacijam. Ne gre za to, kaj mladi ali stari naredimo drug za drugega, marveč kaj naredimo skupaj. Gre za premislek in preoblikovanje družbe. Skozi štirideset let smo doživljali obsežne spremembe. Hitrost teh sprememb vpliva na fragmentiranje družbe. Nekoč je 2500 ljudi delalo v ladjedelnicah, pa danes? Vseživljenjske zaposlitve ni več. Vsakdo ima svoje upe in pozablja, da obstoja "pred njim" in "za njim". Če "zavozimo" mlade, bomo "zavozili" tudi stare, je poudaril Alan Hatton Yeo. Zanimiva je bila predstavitev Aysell Usluata z univerze Yeditepe v Turčiji, ki v okviru visokošolskega študija komunikologije, kamor se vpisujejo mladi iz premožnih družin, študentom omogoča delo z marginaliziranimi skupinami starejših od njih: brezposelnimi, brezdomci, starejšimi. "Ne moremo biti komunikologi, če se ne znamo sporazumevati z drugačnimi od sebe." V interaktivnem delu programa je nastopila Tamara Jare.

Srečanje z ministrico za delo in varuhinjo človekovih pravic. Je dejavno staranje mrtva črka na papirju?

Ljubljana, 29. september 2014

Predstavnike nevladnih organizacij starejših in za starejše je sprejela ministrica dr. Anja Kopač Mrak. Pogovor je bil konsultativne narave. Zanimivo je, da se zdaj sredi krize znova "prebijajo" na dan zastarele podobe starosti, ki jo vidimo zgolj skozi bolezen (bolezensko staranje), odvisnost, šibkost. Na teh osnovah pa je moč graditi le del politike starosti in staranja. Za normalno staranje potrebujemo zakonsko podlago, ki starejšim brez omejitev omogoča delo, izobraževanje, dostop do zdravstvenih storitev, sodelovanje v družbenem in ekonomskem razvoju. Slabšalni in drugi družbeni stereotipi o starosti se krepijo, nevarno je, da se znova naselijo v politikah! Če bo temu tako, bo dejavno staranje in sodelovanje generacij zgolj utopija in mrtva črka na papirju.

Božo Kos, 1986

V novo obdobje z odprtimi očmi. Znanje za upokožitev Louvain-la-Neuve, september 2014

Predupokožitveno izobraževanje v Belgiji izvajajo različne ustanove, tudi univerze za tretje življenjsko obdobje. Seminarji ponujajo možnost premisleka, pridobivanja znanja in informacij, s katerimi udeleženci postavijo svoje načrte, strategije in projekte za prihodnost. Z izvedenci se pogovorijo o svojem življenju dotlej in o možnostih za prihodnost. Prehod iz poklicnega življenja v upokožitev prinaša spremembo položaja, socialne identitete, urejanja prostega časa, dohodkov, odnosa s partnerjem itd. Število udeležencev (in njihovih partnerjev) je omejeno na 20. Možni so štiridnevni rezidenčni seminarji za več podjetij hkrati, pripravljajo tudi nerezidenčne seminarje za skupine posameznikov (UDA - Université des Aînés, Associée à l'UCL). Vsebina? Opustiti poklicno delo, kaj to pomeni zame? Prosti čas in kako ga strukturirati, katere dejavnosti izbrati? Naj delam prostovoljno in zakaj? Pokojninski sistem v Belgiji. Staranje in zdravje, psihološko in telesno. Odnos zakonskih partnerjev do upokožitve. Živeti sam v pokoju. Zapuščinske zadeve. Uravnotežena prehrana. Urejanje nepremičnin in družinskega proračuna. Moje telo je moj prijatelj - bolje razumeti svoje telo in razviti občutek za pravilne gibe. Sinteza in evalvacija - ugotovimo, česa smo se naučili zase v tem seminarju. Več:

<http://www.universitedesaines.be/preparation-a-la-retraite-formations.php>

Kdaj bomo sprejeli programe postopnega predhodnega upokoževanja? Bruselj, 2014

V Belgiji se je mogoče odločiti za vključitev v *programe predupokožitve*. Obstaja več programov; *program postopnega upokoževanja*, *program polovične zaposlenosti* (oblika predupokožitve). Vključitev vanje je prostovoljna in možna pri dopolnjenih 55-tih letih starosti. Delovni čas 40 ur tedensko se skrajša, pridobljeni prosti čas mora udeleženec programa prilagoditi potrebam delodajalca. Če udeleženec v programih dela preko določenega skrajšanega delovnega časa, je za to delo nagrajen s prostimi in plačanimi dnevi. Programi predhodne upokožitve trajajo najmanj dvanajst mesecev. Ob koncu pogodbe o predhodni upokožitvi se udeležencu v programih izplača odpravnina in odškodnina, če ima do te pravico. Program postopnega upokoževanja (PRP) so uvedli leta 1997. Državni svet ga je potrdil leta 2000. Vsako leto ga podaljšujejo. Cilji? Omogočati postopno upokoževanje, prenavljanje znanja in prenos znanja starejših delavcev na mlajše. Kdo se lahko vključi v ta program? Kdor ima 30 let delovne dobe in je že star 55 let ter zaposlen 40 ur na teden in je v programu pokojninskega zavarovanja. Prošnjo za vpis v program je treba poslati od 3 do 24 mesecev pred datumom začetka. Delo se skrajša na 20 ur tedensko. Plačilo je 50 %, k čemur se doda 20 % plačilo iz programa postopne upokožitve. Prispevkov za pokojninsko zavarovanje ni več. Pokojnina se izračuna na 100 % zadnje plače pred vstopom v program. Predstavitev teh možnosti je vsebina izobraževalnega programa priprave na upokožitev.

Leben 50 plus ali blog za umetnike življenja

To je spletna stran starejših in njihovih blogov. Prinaša tudi članke o vprašanih starejših, predstavitev

dela starejših delavcev, pregled filmov in literarnih del.

Več: <http://www.lebensoplus.info/filmtipps>

Festival nevladnih organizacij LUPA

Ljubljana, 18. september 2014

Moč in povezanost civilnega sektorja in najvidnejših organizacij smo spoznali na 13. vseslovenskem festivalu nevladnih organizacij LUPA (v organizaciji povezujočega CNVOS). Na stojnici UTŽO so se v skupnem delu srečale različne generacije. Stojnica in pogovori z mimoidočimi so bili priložnost več za predstavitev razvejane dejavnosti UTŽO, predvsem nekaterih evropskih projektov. Med njimi je veliko pozornosti požel projekt CINAGE na temo podobe starejših v evropskem filmu in dejavno staranje.

Film: https://www.youtube.com/watch?v=giuV6_ITWoE

Posvet je povezal mentorje, animatorje in študente

Celje, 30. september 2014

Opažanja mentorjev, animatorjev in študentov UTŽO Celje, ki praznuje že svojo dvajseto obletnico in deluje v Knjižnici Celje, kažejo, da so njihove dragocene izkušnje nastale v osebnih doživetjih v študijskih krožkih. Njihova spoznanja se ujemajo z dognanji znanosti o tretjem življenjskem obdobju in izobraževanju starejših, s spremembami, ki jih prinaša socialni razvoj tudi med nas. Posvet je v živahni razpravi združil vse zbrane in odprl nova strokovna vprašanja. Vodila ga je *prof. dr. Ana Krajnc*, ki je pred tem širši publiki Knjižnice v Celju predstavila svojo najnovejšo knjigo *Spoznaj sebe in druge*. Z zanimanjem so se navzoči poglobili v osebni razvoj in prirojene čustvene potrebe, ki ne poznajo starostnih razlik.

UTŽO Škofja Loka na Mestnem trgu

Škofja Loka, avgust 2014

Kdor ne vstopa v javni prostor, je izključen iz družbenega in ekonomskega razvoja. Tega se na UTŽO Škofja Loka dobro zavedajo. Izdajajo glasilo *Mi o sebi*, ustanovili so Marinkino knjižnico za vse meščane, sodelujejo kot prostovoljni kulturni mediatorji z Loškim muzejem, prevajajo slikanice, ki slikajo zgodovino kraja itd. Letos poleti so se predstavili na Mestnem trgu. (Vir: Ana Krajnc)

Modrost je bila v očeh

Ljubljana, 9. september 2014

Alijana Šantej je bila gostja v oddaji *Modrost v očeh*, oddaji, ki jo za starejše pripravlja Radio Ognjišče.

Poslušalcem je približala pot, poslanstvo in programe UTŽO Ljubljana. "Zakaj starejši potrebujejo znanje?", to je večno vprašanje, ki nam ga novinarji zastavljajo že trideset let, le da so danes pri tem manj začudeni kot nekoč. Alijana Šantej je poudarila tudi v lokalno skupnost "obrnjeno" vlogo UTŽO, kjer starejši študenti ne le pridobivajo znanje, marveč ga tudi izmenjujejo med seboj in ga skupaj ustvarjajo. Predstavila je lokalne partnerske ustanove in organizacije, ki delo in pridobljeno znanje "posrkajo", kajti UTŽO usposablja svoje študente in osebje te ustanove za prostovoljstvo.

Več: <http://radio.ognjisce.si/sl/158/utrip/14800/>

Intervju

Ljubljana, 24. september 2014

V oddaji Intervju se je na Radiu Slovenija 24. septembra o starosti, starejših, njenih starejših študentih z Dušano Findeisen pogovarjala Lucija Fatur. Drugačnost starejših lahko razumemo, a ne v primerjavi z mladimi. Ne zanima nas, kaj imajo starejši več ali manj od mladih. Zanima nas, v čem je njihova resnična drugačnost: osvobojenost od družbenih spon, želja po lepoti, umeščenost v današnji trenutek. Človek ostane vključen v družbo, dokler je voljan dajati in zna sprejemati. Prostovoljno ali plačano delo sta pri tem v pomoč. Več: <http://radioprvi.rtvsl.si/prispevek/16763>

Novice, vtisi in spoznanja študentov UTŽO

William Turner, Mavrica, 1835

Mavrično prostovoljstvo, nova vsebina mojega življenja

Premišljam in načrtujem, kako se bomo letos lotili dela v »moji« skupini odraslih v Centru Mavrica. Raziskujemo slovenščino, prebiramo besedila, pogovarjamo se o piscih, ubesedujemo dogodke in pravilno načrtujemo sestavke. Sprašujemo se, ali potujemo z Bleda ali iz Bleda, ali gledamo skozi okno ali čez okno in podobno. Skupini se vsak teden pridruži osem do deset navdušencev, ki jih jezik zanima in pogosto sami predlagajo, o čem naj se pogovarjamo, kaj naj počnemo. Kar nekaj časa sem dvomila o svoji usposobljenosti za delo s to skupino, čeprav sem pred tem dolga leta poučevala odrasle. Da zmorem, so me prepričali na srečanju prostovoljcev na UTŽO. V Centru Mavrica so me sprejeli odprtih rok, povezali smo se tudi v učni skupini. Delo me spodbuja, da pridobivam novo znanje. (Vir: Marija Velikonja)

Napovedujemo, vabimo

Anketa Fit for Work. Vabilo k sodelovanju v obče dobro

Na Inštitutu Jožef Štefan sodelujejo v mednarodnem projektu Fit for work. V prvi fazi izvajajo anketo med starejšimi 50+ o delovnih navadah, aktivnostih, poklicnem ali pristočnem prostovoljnem delu, o tem, koliko časa si vzamemo za počitek in rekreacijo. Prosijo, če anketo izpolnimo po internetu, najkasneje do petka, 10. oktobra.

<https://docs.google.com/forms/d/15jAvzU4glYhuAQ6LZqqSlo4scTK2waGRKo1fmDPtfYA/viewform>.

Za več informacij se lahko obrnete na: mitja.lustrek@ijs.si

Posvojili bodo punčko in rešili otroka

Ljubljana, 7. do 11. oktober

Skupina prostovoljk, študentk Univerze za tretje življenjsko obdobje Ljubljana, bo tudi tokrat prispevala svoje stvaritve za dobrodelno UNICEF razstavo punčk iz cunj v Državnem zboru.

8. oktober ob 11.00 v oddaji STORŽ na 1. programu Radia Slovenija ob sodelovanju mentorjev Lučke Cizelj, Mojce Močnik in Arneta Bratkiča. Pogovor o delu UTŽO Ljubljana.

15. oktober ob 10.00, Poljanska 6, Ljubljana. Dvorana, pritličje levo. **Ta svet je vreden, da se učimo skupaj.** Srečanje novih študentov, mentorjev, prostovoljcev in sodelavcev.

28. oktober ob 17.00, Urbanistični inštitut Slovenije, Trnovski pristan 2

Z menoj po mojem mestu

Predstavitve arhitekturnega vodnika po Ljubljani

Mentorica Meta Kut in in člani projektne skupine Z menoj po mojem mestu

4. november ob 11.00, Slovenska cesta 29, Ljubljana

Enajsta šola v knjigarni. *Sodelovanje Univerze za tretje življenjsko obdobje in Mladinske knjige, knjigarne Konzorcij.* V skladu s tezo o pomenu dostopa starejših do javnega prostora smo se dogovorili z Mladinsko knjigo, knjigarno Konzorcij, da vsak prvi torek v mesecu ob 11.00 uri tam priredimo izobraževalno srečanje. Prvo bo govorilo o vrednosti in družbeni zgodovini barv in kaligrafiji.

Filmska srečanja ob kavi. Abonma za poznejša leta. Zdaj je čas za vpis.

Mestni kino Kinodvor, partnerska ustanova UTŽO, vas vabi v Popoldanski abonma za poznejša leta: oktober 2014 - april 2015, sreda ob 15.00.

Cena abonmaja je 30 EUR, za člane abonmaja v pretekli sezoni in člane Kluba Kinodvor 25 EUR.

Filmska srečanja ob kavi. Abonma za poznejša leta.

Oktober 2014 – april 2015, sreda ob 15.00

Program

8. 10. Bettie gre (Emmanuelle Bercot, Francija, 2013), gostja Eva D. Bahovec

22. 10. Grand Budapest Hotel (Wes Anderson, Velika Britanija/Nemčija, 2014)
gost Bogdan Lipovšek

5. 11. Razredni sovražnik (Rok Biček, Slovenija, 2013)
gostje Rok Biček, Voranc Boh, Pia Korbar, Doroteja Nadrah

26. 11. Nevidna ženska (Ralph Fiennes, Velika Britanija, 2013),
gostja Tina Mahkota

17. 12. Ko sem bil mrtev (Ernst Lubitsch, Nemčija, 1916)
gosta Lilijana Nedič, Urban Koder

7. 1. Okus po ljubezni (Ritesh Batra, Indija/Francija/Nemčija/ZDA, 2013)
gostja Zoja Skušek

21. 1. Duh leta '45 (Ken Loach, Velika Britanija, 2013)
gost Primož Krašovec

11. 2. Neskončna lepota (Paolo Sorrentino, Italija, 2013)
gost Lev Kreft

11. 3. Philomena (Stephen Frears, VB/Francija/ZDA, 2013)
gostja Alenka Šelih

25. 3. Zeleno kolo (Haifaa Al-Mansour, Savdska Arabija/Nemčija, 2012)
gostja Mirjam Milharčič Hladnik

8. 4. Nebraska (Alexander Payne, ZDA, 2013)
gost Marcel Štefančič, jr.

22. 4. Z Molièrom na kolesu (Philippe Le Guay, Francija, 2013) in predfilm Boles (Špela Čadež, Slovenija/Nemčija, 2013)
gost Vladimir Pogačnik

Vpis

Vpis v abonma poteka pri blagajni Kinodvora. Blagajna se odpre uro pred prvo predstavo (01/ 239 22 17, blagajna@kinodvor.org).

Več informacij na spletni strani Kinodvor:

<http://www.kinodvor.org/kinodruzenja-in-festivali/abonma-za-poznejša-leta/>

NOVICE U3-8 2014

Še pomnite? Iz deklaracije, sprejete v Hamburgu na Svetovnem kongresu UNESCO o učenju odraslih leta 1997

"V primerjavi s celotnim številom svetovnega prebivalstva se je delež starejših doslej večal hitreje kot kdajkoli doslej in še zmeraj raste. Starejši lahko veliko prispevajo k družbenemu razvoju. Tako je pomembno, da imajo na razpolago enakovredne možnosti, ustrezne načine in oblike učenja. Njihove spretnosti in zmožnosti je treba prepoznati, jih ceniti in uporabljati."

Učenje sredi družbenih odnosov - prispevek k uspešnemu staranju? Heidelberg, 2011

Ang. Learning in social relationships – a contribution to successful ageing?

To je naslov članka Carole Iller in Jane Wienberg z Ruprecht-Karls univerze v Heidelbergu. Avtorici preučujeta vpliv družbenih odnosov na učenje v poznejših letih življenja. Uporabita metodo meta-analize medsebojne odvisnosti izobraževanja in zdravja v starosti. Razpravljata o vplivu socialnih odnosov in omrežij na razvoj spretnosti odločanja. Avtorici sta uporabili kvalitativne podatke iz

nemške študije o odraslosti (Interdisciplinary Longitudinal Study of Adulthood, ILSA) v osvetlitev preučevanega vpliva. Njuna spoznanja kažejo, da količina družbenih stikov nima vpliva na kvaliteto socialnih omrežij in učnih procesov. (Vir: EU Project ForAge)

Eugene Henri Cauchois - Bouquet de fleurs

Odličnost Zvonke Pangerc Pahernik, Andragoški center Slovenije Ljubljana, oktober 2014

Nagrado Republike Slovenije za šolstvo je letos za področje izobraževanja odraslih prejela mag. Zvonka Pangerc Pahernik z Andragoškega centra Slovenije. Zvonko Pangerc Pahernik po našem izkustvu odlikujejo rastoče znanje na različnih področjih, zavzetost, istovetenje s področjem andragogike in izobraževanja odraslih in s svojo ustanovo ter odmevno mednarodno delovanje. Med njenimi vidnimi dosežki izstopata konceptualizacija (skupaj s kolegi) in koordinacija slovenskega Tedna vseživljenjskega učenja in Parade učenja v lokalnih skupnostih. Teden je posvečen učencem vseh starosti, daje možnost izraza obrobim družbenim skupinam, krepi partnerske vezi med različnimi izobraževalnimi ustanovami, vladnimi in nevladnimi organizacijami. Čestitamo ji in se z njo veselimo podeljenega ji priznanja.

Drobna, drobna čipka

Odvil se je 3. mednarodni festival vezenja Velenje, 17.-19. oktober 2014

V sodelovanju UTŽO Velenje in Muzeja Velenje, pod pokroviteljstvom Mestne občine Velenje, se je odvil 3. mednarodni festival vezenja. Na ogled so bile mojstrovine rokodelskih spretnosti 77-tih vezilj iz Italije, Francije, Nemčije, Madžarske, Hrvaške, Srbije in Slovenije, ki so uporabile raznolike tkanine, tehnike in vzorce. Muzej Velenje je ob tej priložnosti prikazal tudi zbirko šiviljskih izdelkov-starih oblačil znane 95-letne velenjske šivilje Štefke Mlinar. Ob festivalu so tekla strokovna predavanja in kulturni program, mesto Velenje pa je zaživelo tudi z inovativnimi "Glinenimi oblačili", ki so jih izdelale šaleške likovnice »Gambatte«. Mednarodni festival vezenja je razširil vèdenje o bogati rokodelski

ustvarjalnosti in kulturni dediščini na Slovenskem. (Vir: Marija Vrtačnik, predsednica UTŽO)

Društvo Most, UTŽO Ajdovščina vodi Mostovo čitalnico v Pilonovi galeriji Ajdovščina, oktober 2014

Članice študijskega krožka Ustvarjalno pisanje pri Društvu MOST, UTŽO Ajdovščina, prirejajo literarne dogodke v Pilonovi galeriji. Vabijo tudi javnosti poznane književnike in druge ustvarjalce. Sodelujejo z glasbeno šolo, bogatijo vsebino življenja krajanov.

Ljubica in Arpit v izvedbi lutkovne skupine ŽAR, UTŽO Ajdovščina navdušuje Ajdovščina, 2014

Skupina pripravi scenarij in poskrbi za režijo lutkovnih predstav. S tem ohranja tradicijo prve lutkovne predstave v Sloveniji z začetka 20. stoletja ter domačina, prvega slovenskega lutkarja in slikarja Milana Klemenčiča. Skupina gostuje po Sloveniji in v zamejstvu, od Doberdoba do Terske doline. Letos nastopa s predstavo Ljubica in Arpit (deklica in velikan) po pravljici iz Špetra v Beneški Sloveniji. Pri režiji in pripravi kulisa ji pomaga študijski krožek za slikarstvo. Mentorica Ada Bačar ne pozna meja; za vsak problem najde rešitev, iz vsake zagate izhod. Kot lutkarica deluje že od leta 1978. Ko je bila še učiteljica v osnovni šoli, je dobila več priznanj in nagrad, svojo ustvarjalnost pa zdaj združuje z učenjem v študijskem krožku že od ustanovitve UTŽO Ajdovščina leta 1996 dalje. Za člani študijskega krožka so že številni javni nastopi z navdušenimi gledalci. (Vir: Ana Krajnc)

Enci benci na kamenci na UTŽO Domžale Knjižnica Domžale, 7.-21. oktober 2014

Po ilustracijah Zvonka Čoha so ustvarjalci keramike z UTŽO Domžale pripravili razstavo z naslovom

Enci benci na kamenci v domžalski knjižnici in jo zaokrožili s kulturnim dogodkom v sodelovanju z otroki iz vrtca Urša. Tovrstno povezovanje je za mlade rodove zgled starosti, za obe starostni skupini pa podlaga za ustvarjanje nove skupne medgeneracijske kulture. (Vir: Lučka Šičarov)

Kozolec pod vplivom Le Corbusier-ja

Učijo se opazovati arhitektonske gradnike. Z menoj po mojem mestu Ljubljana, 28. oktober 2014

V študijskem krožku Trgi, ulici in stavbe okoli nas pod vodstvom arh. Mete Kutin so pripravili predstavitev vodnika Z menoj po mojem mestu, plod raziskovanja članov študijske skupine. Potekala je na Urbanističnem inštitutu RS. Med občinstvom je bilo opaziti tudi prebivalce Krakova in vprašance, ki so sodelovali v raziskavi. V tem študijskem krožku se učijo povezati preteklost mesta s sedanjim načinom življenja, učijo se brati arhitektonske gradnike, pripovedovati zgodbe o prostoru. Udeleženci v evropskem projektu Z menoj po mojem mestu so sprva prosto zapisali svoje spomine na življenje v mestu, iz teh razpršenih zapisov pa so se oblikovale teme in tematske poti, ki so bile predmet raziskovanja. »Murgle bi lahko postale naravno okolje za botaniziranje učencev osnovnih šol ob sodelovanju članov študijske skupine«, so predlagali navzoči.

Dvajset let življenja, dvajset let učenja. Delo in medsebojno spoštovanje Ljubljana, oktober 2014

Vajeni formalnega izobraževanja, ki je "tempirano" na štiri leta, smo sprva le slutili, da bodo učne skupine na UTŽO postale tudi živ prostor življenja, člani skupin pa se bodo tako povezali med seboj, da se bo njihovo učenje morda razpotegnilo v desetletja. To hipotezo zdaj potrjuje skupina, ki se pod vodstvom mentorice profesorice Nevenke Seliškar na UTŽO v Ljubljani angleščine, kulture in civilizacije uči že dvajset let. Skupina dokazuje, da se sporazumevanja učimo vse življenje, tudi v maternem jeziku seveda, da z učenjem interesi postajajo globlji, širši in številnejši, da se z učenjem in skupnim doživljanjem in delovanjem vzpostavlja pripadnost skupini. Poklicna identiteta članic je živa in njihovo znanje, tudi poklicno, kroži. Valerija S.T. je pisateljica. Preučuje zgodovino Bosne, kjer je živela. Majda K.Š., slovenistka, je lektorirala njena dela. Marija G. je pravnica in je izdelala pravno podlago za UTŽO, Breda C. je vodila urad za mednarodno sodelovanje: "Če bi šlo za šolsko

poučevanje, nas že zdavnaj ne bi bilo! Tako pa z mentorico odkrivamo nove in nove aktualne teme in jezik." "Da, jezik je sodoben," prida Jelena T.Š., zdravnica in svetovna potnica. »Nevenka prebira sodobne romane in mi z njo«. Vida V.P., upokojena tajnica režije na RTV, je nedavno pripravila fotografsko razstavo s podobami našega mesta. Nada J. je agronomka. Dišavnice z njenega vrta z razlago so njeno darilo skupini. Maruška S.K. je pravnica, duša in dobri duh skupine, animatorica. Tudi vse druge članice, ki jih tu ne omenjamo, imajo svoje vidno mesto v skupini in javnem prostoru, ki ga omogoča UTŽO, ustvarijo pa ga študentke in študenti sami.

Posvoji punčko in reši otroka v Državnem zboru

V oktobru je našlo nov dom 85 njihovih punčk. Priznanje skupini Ljubljana, Portorož, oktober 2014

Skupina študentk Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani je v programu, ki povezuje UTŽO in UNICEF študijsko leto začela delavno. Sodelovala je na Razstavi ustvarjalnosti Četrtna skupnosti Ljubljana-Center (od 6. do 8. oktobra), na prodajni razstavi punčk v Državnem zboru (od 7. do 11. oktobra), na razstavi na Festivalu Zlati boben v Portorožu (9. oktober), ter na osrednji kulturni prireditvi na Osnovni šoli Poljane (ob praznovanju Dneva Četrtna skupnosti Ljubljana- Center). Skupina je prejela priznanje za svoje prizadevno in humanitarno sodelovanje v projektu Punčka iz cunj. V oktobru je tako našlo nov dom 85 njihovih punčk. S projektom Punčka iz cunj zbirajo sredstva za cepljenje otrok proti nalezljivim boleznim v državah v razvoju (Vir: Milena Bratun)

Srečanje dveh univerz na mestnem trgu v Čedadu

Srečanje ljubljanske UTŽO in italijanske UTŽO iz Karmina Furlanija, 25. oktober 2014

Slušatelji študijske skupine za italijanščino pod mentorstvom Katarine Koren z UTŽO Ljubljana so se po nekaj mesecih dopisovanja še osebno srečali z italijanskimi kolegi z UTŽO Karmin (ital. Università della terza età di Cormons). Pot jih je vodila v obmorsko mesto Gradež, ogledali so si tudi bližnji Oglej z baziliko in talne mozaike iz 4. stoletja. Na mestnem trgu v Čedadu so jih pričakali italijanski študenti s profesorico Vereno Zuch ter jim predstavili UTŽO Karmin (700 študentov, 118 mentorjev, sto letnih, semestralnih in občasnih programov, med njimi program za starejše tujce, ki se učijo italijanščine, program ustavnega prava itd). Najmlajša študentka je Tanja, rojena 1980 in najstarejši je Stanko, rojen 1919, so povedali. Srečanje je bilo izmenjava znanja, zamisli in čustev. Naslednjič se srečajo v Ljubljani. (Vir: Marija Pišljar)

Diplomska naloga, raziskava o kulturnih mediatorjih Ljubljana, oktober 2014

Pod vodstvom mentoric doc. dr. Nives Ličen in asist. dr. Rajke Bračun Sova je na Oddelku za pedagogiko in andragogiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani nastala nova diplomska naloga Izobraževanje kulturnih mediatorjev v muzejih avtorice Urše Kramberger, ki preučuje gibanje kulturnih mediatorjev v Sloveniji. Zasnovali smo ga na Slovenski UTŽO, pri čemer nas je vodila misel, da je treba izobraževanje starejših narediti vidno in razumljivo vsem, ga povezati z javnim prostorom, lokalnim razvojem, dejavnim državljanstvom, kulturi različnih generacij pa dati prostor v muzejih in drugod. Naloga je bralcem dosegljiva v knjižnici UTŽO, Poljanska 6.

Jasne misli univerze za tretje življenjsko obdobje

Figovec nekoč

Se bomo v lastnem mestu počutili kot turisti?

Stara gostilna Figovec v Ljubljani prepušča mesto hiši karija. Sredi globalizacije to dejstvo ni nenavadno, a ne bi ga smeli ker sprejeti. Figovec je namreč skozi čas (od leta 1776 dalje) postal simbol mestne kulture, tj. izraza izkušenj, čustev, načinov individualnega in kolektivnega mišljenja meščanov. Gostilna se je vrasla v individualni in kolektivni spomin, ki pomaga mestu in meščanom graditi identiteto. Bomo zavrgli spomine? Če da, se bomo zlagoma v lastnem mestu počutili kot turisti?

Boris Cyrulnik- svet predstav in podob se bogati, kaj pa zmožnost vživljanja?

“Svet predstav in podob, reprezentacij, kot pravijo sociologi (poezija, znanost, govornice na spletu in sicer, denimo, ustvarjajo reprezentacije) je danes bogatejši kot je bil nekoč, tudi zaradi interneta. Z internetom komuniciramo hitro, z lahkoto, a površno. “Kaj se ob tem dogaja z odnosi?” se sprašuje francoski zdravnik, psihiater in nevrolog Boris Cyrulnik. Otrokovi možgani se danes oblikujejo pod vplivom tehnologije, a otrok se brez odnosov ne more učiti empatije. Kdor sam ni deležen empatije, je ne zmore imeti. Občutenje drugega otroka ne prizadene, pomembno mu je le lastno ugodje, in tako je tudi, ko odraste. Zaradi nerazvite empatije (internet ima tu močan vpliv) mladi zrastejo v ljudi, ki na spletu ob opisu bolezni ali smrti z lahkoto zapišejo: “Osel, zakaj pa ni šel dovolj zgodaj k zdravniku!”. Če pa bi videli človeka in njegovo družino, njihovo mimiko, držo, solze, se ne bi odzvali na takšen način. Vedeti moramo, da drugi na spletu komaj obstoja, kako tedaj pričakovati zmožnost vživljanja?

Novinarka Alja Tasi na svoji spletni strani predstavlja dosežke in človečnost

Najprej nas presenetijo naslovi člankov, nato izbor intervjuvancev. Članki, v katerih ni napadalnosti, ni poniževanja, ni nespretnega vrtanja v osebni svet intervjuvancev, ni maščevalnosti. V člankih Alje Tasi odkrijemo misli za svoje delovanje in bivanje. Več: <http://aljatasi.com>

Napovedujemo, vabimo

7.-8.november, Oporto. **Konferenca ForAge**. New directions and new learning in later life: taking the learning to the learner; active and healthy ageing, learning communities.

Četrtek, 13. november, ob 17.00, Dom kulture Kamnik. **Sled besed**. Predstavitev literarno-likovnega zbornika UTŽO Domžale.

Sreda, 19. november, ob 10.00, Ljubljana, Poljanska 6, dvorana v pritličju. **Darila in kako jih zaviti** pod vodstvom mentorice Mojce Močnik. Prispevek za material 10 evrov. Prijave: Alenka Gabriela Čeh, 01 433 20 90, univerza3@siol.net Do zapolnitve prostih mest.

NOVICE U3-9 2014

Nekateri živijo v svetu sanj, drugi v svetu resničnosti, nekateri pa sanje spremenijo v resničnost. (Erazem)

Konferenca mreže ForAge ob zaključku evropskega projekta Oporto, 7.-8. november 2014

Konference *New Directions and New Learning in Later Life* (slov. Nove smeri in novo učenje v starosti) so se udeležili predstavniki evropskih držav, Brazilije, Nepala, lokalnih, nacionalnih, evropskih in nadnacionalnih organizacij, med njimi Rutis-portugalske zveze univerz za tretje življenjsko obdobje, UNESCO, Age Platform Europe itd. *Pedro Mota Soares*, minister za solidarnost, zaposlovanje in socialno varnost, je nagovoril udeležence. Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je partnerica v projektu ForAge in soustvarja bazo podatkov s področja izobraževanja starejših. V dveh letih sta ForAge in njena baza podatkov postala svetovna referenca za izobraževalce, raziskovalce, politike itd. *Dušana Findeisen* (Slovenska UTŽO) je predstavila temi: spletno medgeneracijsko učenje in preteklo učenje starejših iz študentskih družbenih gibanj v 60-tih letih.

Miklavž Čuk: Ožarjena obzorja, 2014

Širimo obzorja ali povedali so

Oporto, 7.-8. november 2014

Portugalska ima dva milijona starejših, ki se v poprečju upokojijo pri 62-tih letih, 350 UTŽO in 35 000 starejših študentov. Če vsi ne študirajo, je to morda tudi zato, ker portugalski pregovor presenetljivo pravi, da "kdor se uči, ne dočaka visoke starosti". *Jose Salgado*, geriater, je dejal, da je v razvitih državah, kjer je učenje vgrajeno v kulturo, manj demence kot drugod (VITMEA). *Nadja Hrapkova*: "Univerza Comenius, Bratislava, obstoja od leta 1990 in ima 1900 starejših študentov. Posebnost: Zgodovina opere in zgodovina spomenikov Bratislave". *Jacqueline McFarlane Fraser* (Velika Britanija) je predstavila učenje starejših migrantov in službo *Health Watch*, ki nadzoruje zdravstveno varstvo starejših. Z igrami vlog pripravlja starejše migrante, da politikom znajo povedati, kaj jih teži. V Braziliji se posvečajo zaposlovanju starejših (163 503 starejših delavcev 50+, 66 % delodajalcev je starih). "Nacionalna politika Velike Britanije živi v preteklosti. Zbira, analizira in interpretira neustrezne podatke o starejših", je povedal *Jim Soulsby*, pa tudi "Največ pozitivnih sprememb prinaša izobraževanje tistim, ki so najmanj izobraženi". Spoznajte deklaracijo ali Manifesto EUCIS-LLL, EPALE, Project Alert. V pomoč vam bodo.

Mreža učečih se mest GNLC. Veča se znanje in zanimanje za druge.

Oporto, 7.-8. november 2014

Spoznanja s konference? V mestih živi zdaj 50 % prebivalstva, leta 2050 pa bo tam živel 70 % svetovnega prebivalstva. Preučiti velja povezavo med procesi urbanizacije in izobraževanjem/učenjem starejših. Mesta povezujejo ljudi, ki se učijo drug od drugega, tako se veča znanje, pa tudi zanimanje za druge ljudi. Učeče se mesto je tisto, ki učinkovito uporablja in združuje vire, ki jih ima na razpolago. Spodbuja učenje v družini in skupnosti, veča kakovost učenja za vse. Učenje tedaj postane naloga in radost, vraste se v kulturo.

Evropska zgodovina kot o njej govorijo gradovi in še kdo

Radovljica, november 2014

Študenti Univerze za tretje življenjsko obdobje pri Ljudski univerzi Radovljica so že doslej sodelovali v vrsti evropskih projektov. Zgodovino držav partnerskih organizacij v projektu *European history through castels* predava profesorica Ana Jevševar, tako da starejši študenti te UTŽO, okrepljeni z znanjem,

spoznavajo Cornwall, Katalonijo itd. V Barceloni so nedavno preučevali/obiskali gradove Monjuic, Cornella, Gelida ter Castelldefels, mesto Vilafranca del Penedes. Dovolj razlogov, da se spletejo evropska prijateljstva. Spremljali so tudi priprave na konsultativno glasovanje o morebitni odcepitvi Katalonije od Španije. Želja po odcepitvi (centralizem je drag!) se za zdaj neuspešno pojavlja v bogatejših regijah Evrope, neuspešno zato, ker nekatera regionalistična gibanja želijo hkrati zrušiti tudi ustaljene oblike družbene solidarnosti. Tako prevlada nadnacionalna vloga Evrope.

Restavratorska delavnica na prostem

Restavratorstvo od teorije v predavalnici do uporabe v praksi Kaštel, Nedelica, 2014

Na Univerzi za tretje življenjsko obdobje teče redki izobraževalni program Restavratorstvo predmetov (mentor *mag. Ljubo Zidar*). Člani skupine so pridobljeno teoretično znanje z navdušenjem prenesli v dve praktični delavnici, prvo v Istri in drugo v Prekmurju. Mentor jim je z nasveti, spodbudo in tudi z dejansko pomočjo stal ob strani. Obnova starih stolov, miz in drugih predmetov je zahtevala poznavanje posebnih tehnik, materialov, odstranjevanje in brušenje zastaranih delov predmetov itd. Ker nadaljujejo s praktičnim delom restavriranja in ker so obnovili že veliko predmetov, so si zadali nov cilj: pripraviti razstavo restavriranih predmetov. (Vir: Vlasta Svetina)

Preučevanje opreme na sejmišču

Pohištveni sejem. Estetika se razvija ob pridobivanju znanja. Ljubljana, Gospodarsko razstavišče, 10. oktober 2014

Člani študijske skupine *Dom, kultura bivanja, oprema in prenova* so tudi letos obiskali pohištveni sejem Ambient. Ustvariti kos pohištva zahteva natančnost, pa tudi drznost, da se zamisel s črtami spoji v skico, od tam dalje pa v nekaj, kar vidimo, občutimo, uporabljamo. Zavedajoč se tega so študenti, ki v programu sodelujejo že tretje leto, ocenjevali posamezne elemente opreme, novo pridružene člane skupine pa so presenetili z znanjem in sposobnostjo kritične analize. Pridobivanje znanja z leti izostri občutek za estetiko. Študenti analizirajo svoje bivalno okolje, ustvarijo nove ambiente, takšne, ki delujejo skladno in funkcionalno. Razvije pa se tudi zmožnost prepoznavanja motečih arhitekturnih elementov v bivalnem okolju in sposobnost argumentiranja zaznav. (Vir: Barbara Železnik Bizjak)

Vraščena bazilika

V tretjem gre rado. Študijski obisk z UTŽO Ljubljana v Rimu Ljubljana, 2014

Skupina se pod vodstvom mentorice profesorice italijanščine Vere Vetrih izobražuje (tokrat tudi na terenu) že tretje leto. Od Tržiča pa vse do železniške postaje Termini v Rimu so mimo okna vagona bežale italijanske pokrajine. Tri dni je skupina posvetila ogledu cerkva, trgov in vodnjakov, fresk, mozaikov, kipov, stvaritev slavnih arhitektov, kiparjev, slikarjev (Michelangelo, Raffaello, Bernini, Borromini, Caravaggio). Antični Panteon, Santa Maria sopra Minerva – edina ohranjena gotska cerkev v Rimu, baročni cerkvi Il Gesù in Sant'Ignazio, pa seveda še slavna Fontana di Trevi in Španske stopnice so jih, italijaniste, občutljive za italijansko civilizacijo in kulturo, očarali. Tako prvi in tako sleherni dan! Nazadnje so si ogledali še poslednje Michelangelovo delo, baziliko Santa Maria degli Angeli, genialno vkomponirano v kompleks Dioklecijanovih term. Vabijo, da se jim prihodnjič pridružite. (Vir: Lidija Vončina, animatorica skupine).

Tlakujejo pot odličnosti

Dobri zamisli mora slediti vse drugo. Novo delo o zeliščih Žalec, 2014

Ob petnajstletnici UTŽO Žalec je ugledala luč knjižica "Od ideje k odličnosti". S čim tlakujejo v Žalcu pot k odličnosti? Z navduševanjem, povezovanjem in širjenjem članstva, s pridobivanjem vrednih strokovnjakov - mentorjev, z bogatenjem in soustvarjanjem izobraževalne in druge vsebine študijskih krožkov, z osveščanjem javnosti o pomenu izobraževanja starejših. Zamisli sledijo vidni rezultati: bilteni, monografije, razstave, predavanja za javnost, okrogle mize, vse, kar bogati posameznike, njihove družine in mesto Žalec, ki letos praznuje petdesetletnico razglasitve za mesto. Ob tej priložnosti je UTŽO podarila meščanom predstavitev svojega dela - kje drugje kot na mestni tržnici. Študijski krožek *Deteljica* je izdelal vrsto izdelkov, ki obujajo kulturno dediščino (Nostalgčni Žalec v objemu hmelja). Povrhu pa še "prireditve vseh generacij". Izšlo je tudi delo *Zelišča, narava, zdravje* avtorice biologinje mag. Cvetke Mastnak Čulk, plod raziskovanja mentorice in študijskega krožka. (Vir: Emilija Pešec)

Grb občine Žalec Mariji Masnec Žalec, 2014

Ob občinskem prazniku je Marija Masnec, predsednica Društva univerza za tretje življenjsko obdobje Žalec, prejela grb Občine Žalec, priznanje za njeno predano in uspešno dvanajstletno vodenje društva. S spoštovanjem in radostni se pridružujemo čestitkam, ki jih je prejela doslej.

PIAAC prinaša spoznanja. Medministrska konferenca

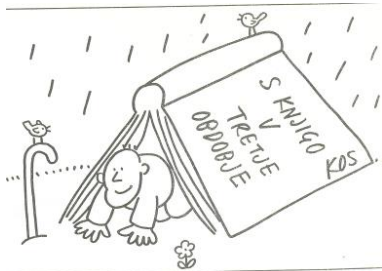
Ljubljana, 3. december 2014

PIAAC, mednarodna raziskava o izobraževanju odraslih. Boljša se izobrazbena struktura. Nezaposljiva plast prebivalstva je padla z nekdanjih 32 % na 4 %. Poskusi so, da bi bila srednja šola kadarkoli brezplačno dostopna vsem, ki je še niso obiskovali, kar bi odprlo vrata v sodobno delo marsikateremu starejšemu delavcu. Narašča število višjih šol in univerz. Nastaja podlaga za precej višjo splošno raven izobrazbe. Z mednarodno raziskavo PIAAC so ugotavljali temeljne kompetence in koliko ljudi jih ima v posamezni državi (komunikativnost, sposobnost učiti se, sposobnost odločanja in sposobnost za uravnavanje medsebojnih odnosov). Konference se je udeležila *prof. dr. Ana Krajnc*, predsednica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Poudarila je, da ima Slovenija veliko upokojenih prebivalcev. Za normalno rast družbe ti ne morejo biti družbeno izločeni. Samo če se lahko dejavno starajo, bodo srednje stare in mlajše generacije razbremenjene. Predlog bodo raziskovalci upoštevali pri naslednjem zajetju podatkov. (Vir: Ana Krajnc).

Srečanje predstavnikov civilne družbe z gospo Kornfeld Mate, prvo neodvisno izvedenko Združenih narodov za pravice starejših

Ljubljana, 17. november 2014

Srečanja so se udeležili predstavniki Spominčice, Inštituta Antona Trstenjaka, Skupnosti varstvenih zavodov Slovenije, Rdečega križa in Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Opozorili so na neenakovredno obravnavo starejših, dejavnega staranja, izobraževanja starejših v slovenski zakonodaji in na prevladovanje stereotipov o starejših v zakonih, strategijah in politikah. Politike starejše omejujejo, redkeje jih podpirajo v želji po ambicioznem dejavnem staranju. Pa še to, bolezensko staranje je treba obravnavati drugače kot normalno staranje in želeli bi si, da bi bil dostop starejših do dela (ne zaposlitve!), zdravja, kulture, prostega časa itd. enako mogoč za vse generacije. Pretirana regulacija trga dela na splošno zaduši gospodarsko rast. Srečanja sta se udeležili *prof. dr. Ana Krajnc* in *dr. Dušana Findeisen*.

Predupokojitveno izobraževanje - priprava na novo življenjsko obdobje

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje v projektu AHA (Active and Healthy Ageing) razpravljajo o predupokojitvenem izobraževanju - pozno sicer, a iz srca

Ljubljana, 4. december 2014

Zakaj pozno? Zato, ker je tretje življenjsko obdobje vse krajše, ker je tradicionalna upokojitev, ko se poklicno delo povsem ustavi, manj pogosta, ker tretje obdobje nadomesti dinamično obdobje imenovano *čas med delom, izobraževanjem, upokojitvijo in starostjo*. To je dinamično obdobje, ki prinaša nove vsebine in odnose. Še zmeraj pa je upokojitev velika sprememba, ki jo je treba pripravljati skupaj s partnerjem, delodajalci in sodelavci. To so dojeli na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje, Inštitutu Emonicum, Ministrstvu za javno upravo, v Društvu upokojenih pedagoških delavcev, v ZDUS-u, na Ministrstvu za obrambo in seveda, najprej in najbolj zgodaj, na Slovenski UTŽO, tam že leta 1986. Drobljenje naporov? Morda ne, a čas je, da jih združimo. Posveta sta se udeležili *Alijana Šantej* in *Dušana Findeisen*.

Tamara de Lempicka: Potret kneginje de La Salle, 1925

Kulturna zgodovina barv in kaligrafija. Drugo predavanje po vrsti v nizu Enajsta šola v knjigarni. Ljubljana, 2. december 2014

Barve je moč obravnavati z vidika različnih ved: optike, lingvistike, psihologije, lepih umetnosti itd., pomen pa dobijo šele v kulturnem kontekstu. *Dr. Dušana Findeisen* (UTŽO Ljubljana) se je tokrat posvetila kulturni zgodovini črne barve - v starem Egiptu je bila znak rodovitnosti, v antiki rokodelstva, od protestantizma in reformacije dalje pa znak dostojanstva, avtoritete, oblasti. Črna barva pridobi na vrednosti s tiskom na bel papir, ki zamenja rokopis na rumenkasti podlagi. V romantiki je črna znak nostalgije in melanholije. Teoretično razmišljanje o črni barvi in senci (oslabljena bela svetloba) so dopolnili in obogatili študenti kaligrafije (mentorica *Mojca Močnik*) s prikazom gotice in praktične uporabe te pisave. V knjigarno Konzorcij vabi UTŽO Ljubljana vsak prvi torek v mesecu ob 11.00.

Jasne misli univerze za tretje življenjsko obdobje

Prebrali smo: Thomas Piketty: Kapital v enaindvajsetem stoletju (angl. *Capital in the Twenty-First Century*)

Je neenakost predvsem posledica koncentracije kapitala v rokah nekaterih? Če da, bi drugačna obdavčitev in drugačna redistribucija naredili konec neenakosti. Tudi povečanje javnih sredstev za izobraževanje bi odločno zmanjšalo neenakost možnosti državljanov. So plače zdaj tako obremenjene, da delo ne bo več zanimivo? Bi veljalo sodobne sisteme obdavčitve in redistribucije predruščiti? Že v svojih prejšnjih delih *Thomas Piketty* razpravlja o strukturi prihodka gospodinjstev v različnih, resda zahodnih državah. Največ dohodka prihaja iz plač (58 %), iz socialnih transferjev (pokožnine in socialna pomoč, otroški dodatki itd.) dobijo gospodinjstva 33,3 % dohodka, le 4 % iz delnic nepremičnin in drugih posesti. Težava je v tem, da se dohodek iz kapitala ne razdeli med gospodinjstva, ki so lastnik kapitala, marveč se zbira in ostaja v drugih rokah, zato bi bilo potrebno dohodek iz kapitala progresivno obdavčiti. Ker se vlade za to ne odločijo, vse bolj obremenjujejo plače in socialne transferje, saj tam vidijo največji vir dohodka zase. Ekonomist *Thomas Piketty* v svojih delih trdi, da sta gospodarska rast in demokratizacija znanja pripomogla, da ni prišlo do apokaliptičnih razsežnosti neenakosti v družbi, kakršne je napovedal *Karl Marx*. Glavna gonila sila neenakosti je danes večanje obresti, ki presežejo stopnjo gospodarske rasti, kar lahko privede do ekstremne neenakosti. "To vodi v nezadovoljstvo in spodkoplje demokratične vrednote, toda gospodarski trendi niso božja dejanja", pravi prof. *Piketty*. Politični ukrepi so že v preteklosti zajezili nevarno neenakost,

tudi danes bi jo lahko.

Napovedujemo, vabimo

7.-8. december, Ulm. **Sestanek društva DANET**, Evropskega združenja za izobraževanje starejših, participacijo in medgeneracijski dialog.

8.-12. december, Bad Urach. **Usposabljanje predstavnikov nevladnih organizacij Podonavja** (ang. Qualification Training in the Danube Region)

9. december ob 10.00, UTŽO Škofja Loka. **Prvo posvetovalno srečanje univerz za tretje življenjsko obdobje gorenjske regije** v projektu Slovenska mreža za izobraževanje starejših in medgeneracijsko sodelovanje.

10. december ob 10.00, UTŽO Ljubljana. **Simbolika živali in rastlin v umetnosti**. Drugo v nizu javnih mesečnih predavanj na UTŽO Ljubljana. Predava Ana Krevelj.

10. december ob 18.00, Kosovelova knjižnica Sežana. Predstavitev knjige **Spoznaj sebe in druge** avtorice prof. dr. Ane Krajnc. Pogovor s člani študijske skupine *Berem in se pogovarjam* UTŽO Kras.

11. december ob 17.00, UTŽO Ljubljana. **Novoletno srečanje z mentorji, prostovoljci in sodelavci UTŽO**. Nastopajo člani študijske skupine *Umetnost pripovedovanja* pod mentorstvom prof. Tomaža Gubenška.

17. december ob 10.00, UTŽO Ljubljana. **Moje prostovoljno delo v Gambiji**. Meta Žgur in predstavniki društva Za otroke sveta.

17. december ob 12.30, UTŽO Ljubljana. Uvodno srečanje za udeležence **CINAGE filmskega tečaja**.

NOVICE U3-10 2014

V letu 2015 želim vse dobro vsem, še posebno vam, ki ste naredili, da je bilo tudi preteklo jubilejno trideseto leto delovanja za Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje uspešno in prodorno, da so mnogi lahko uresničili svoja hotenja in sanje, da so mnogi lahko darovali znanje, kulturo in čas

drugim, starejšim in mlajšim rodovom. Zahvaljujem se za sodelovanje vodstvom univerz po Sloveniji, sodelavcem, prostovoljcem, mentorjem, animatorjem študijskih skupin, sponzorjem, domačim in tujim partnerskim ustanovam in predvsem vam, starejšim študentom. Za vas, zaradi vas in z vami deluje Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. Za praznike pa za pogrnjeno mizo sedite z družino in prijatelji, »naj se vam od veselja zasolžijo oči«, kot bi morda v svoji maniri dejal Ivan Cankar. Pridružimo se mu v teh željah.

Prof. dr. Ana Krajnc, predsednica

Božične zgodbe za nekdanjo in današnjo rabo

Božične zgodbe so tako v svetovni kot tudi slovenski književnosti kratke, so fragmenti pripovedi, opis stanja glavne osebe na božični večer. V slovenski literaturi se pojavijo zlasti v 19. stoletju, trdi avtorica diplomskega dela s to tematiko Tatjana Gjeršk. Analizirala je korpus 258 zgodb, ki so izhajale v podlistkih v časopisih Domoljub, Slovenec, Dom in Svet, Slovenski narod itd. Zakaj so te zgodbe pogosto prikazovale osamljenost, zavrženega očeta, ženske, sina, krivice, ki se dogajajo revnim ljudem, si lahko mislimo. Tudi današnji čas prinaša veliko družbeno neenakost, tudi današnji čas kliče po drugačnih odnosih. Zakaj se zanje ne bi trudili!

Hiša na Albu je v svoje okrilje sprejela Usposabljanje evropskega združenja DANET Bad Urach, 8.-12. december 2014

V okviru evropskega združenja Danube Networkers for Europe DANET (Slovenska UTŽO je ustanovna članica) je tam o generacijah predavala Dušana Findeisen, Tamara Jare pa je v delovnih skupinah s prihodnjimi podonavskimi partnerji oblikovala predloge novih evropskih projektov znotraj okvirnih programov Erasmus+, Evropa za državljane itd. Udeleženci so z mentorji prišli do presenetljivega spoznanja, da so iz evropskih okvirnih programov domala zginili koncepti kot so vseživljenjsko učenje, družbena participacija, skupnost, starajoča se družba, starejši, medgeneracijsko sodelovanje, koncepti, ki so bili še nedavno »veliki šlager« evropskih politik. Namesto teh je poudarek na potrebah posameznikov, zaposlenih, delovnih organizacij in institucij. V središču pozornosti so »usmerjeno« poklicno izobraževanje (vsak sedmi prebivalec Nemčije zdaj opravlja delo pod ravniyo svoje formalne izobrazbe), funkcionalna pismenost (bralna in digitalna pismenost, kot pravijo v študiji PISA), zelena delovna mesta, nekatere obrobne družbene skupine, zmanjšanje revščine itd. Udeleženci so se učili snovati projekt, določati cilje, dejavnosti in »intelektualne proizvode« projektov in te povezati z ekspertnim znanjem partnerskih organizacij, evropskimi dokumenti in prednostmi, kot so določene v okvirnih evropskih programih do leta 2020. Slovenska UTŽO je navezala številne plodne stike z obstoječimi in potencialnimi partnerskimi ustanovami.

Hiša na Albu je stvaritev Bauhausa

Politika zahteva znanje državljanov. Center za politično izobraževanje dežele Baden Württemberg

»Doživite politiko, poslušajte zanimiva predavanja, udeležite se zanimivih ekskurzij, diskusij, vse na neobičajnem mestu. Za politiko se sploh ne zanimate? Pridite k nam! Pridružite se razpravam, prispevajte svoje misli! Za vas to ne bo izgubljen čas, marveč čas, ki ga boste vložili v nekaj vrednega«. Tako zveni povabilo v Hišo na Albu (nem. Haus auf der Alb) stvaritev Bauhausa, umetnostne šole, ki je povezovala rokodelstvo z umetnostjo in arhitekturo (1919-1933), njeno učenje pa je za dolgo spremenilo naš pogled na umetnost, arhitekturo, design itd. V Hiši na Albu se zdaj nahaja Center za politično izobraževanje dežele Baden Württemberg, nad-strankarska deželna ustanova za vse državljane te pokrajine in tujce, predvsem učno osebje šol in univerz ter njihovih študentov. Poslanstvo te ustanove počiva na načelih kot so: prepovedana je indoktrinacija učencev in zaviranje njihovega lastnega mnenja. To, kar je v politiki kontroverzno, se mora tudi v poučevanju pokazati kot kontroverzno. Učenci morajo analizirati politično situacijo in svoj položaj v njej. V tem centru se odvije 200 in več seminarjev v letu, naslovi nekaterih prihodnjih pa so: Več žensk na vodilnih mestih; Dan človekovih pravic; Zavzetost državljanov; Zgodovina, ki jo piše življenje; O pogumu, moči in človečnosti; Prepričajmo z besedo; Jezik je orožje, držite ga trdno! (Tucholsky); Nove oblike življenja žensk; Živeti in ljubiti v postmoderni; Koliko neenakosti še prenesemo? Evropa in drugi; Navzoče, pa ne le v parlamentu; Znebimo se odvečnega - prazen prostor za boljše življenje itd. Vse to so teme, ki bi jih veljalo razvijati tudi na Slovenski UTŽO. Slovenija potrebuje zavzete starejše državljane, kajti politika niso le razprtije, časopisni naslovi ali poznavanje političnih institucij in teorij.

Priporočila v Evropskem semestru. Stopnja nezaposlenosti je 10,3%, nezaposlenosti mladih pa 21%

Evropski semester je poročilo, ki evropskim državam narekuje, kaj naj storijo, tudi na področju izobraževanja. Slovenska vlada naj do konca leta 2014 oblikuje dogovor s socialnimi partnerji glede plač in tudi minimalne plače. Razlika med povprečno in minimalno plačo je majhna - podpre naj konkurenčnost in domačo potrošnjo. Zagotovi naj učinkovitost ukrepov zaposlovanja mladih in starih, sprejme naj Zakon o delu študentov. Podpre naj svetovanje mladim, ki niso registrirani na Zavodu za zaposlovanje s povečanjem zmožnosti osebja zavodov. Poveča naj zaposlenost malo kvalificiranih in starejših delavcev, prilagodi naj delovno okolje daljši delovni dobi. Obravnavati mora razkorak med izobrazbo in zahtevami delovnih mest tako, da naredi poklicno izobraževanje bolj zanimivo za mlade. Preveri naj potrebe na trgu dela. Priporočeni ukrepi ne upoštevajo potrebe po razvoju ljudi, skoraj izključno dajejo prednost tržnim mehanizmom in javnim prihrankom. Kako podpreti domačo potrošnjo, če ne podpremo potrošnikov in državljanov?

C. Ceballos: Bouquet de lavande, šopek sivke

UTŽO Žalec na obisku. Dišalo je po sivki Žalec, december 2014

Mesec december je tu. Narava hoče svoj mir in počitek tudi brez snežne odeje. V tem času se zbiramo v prostorih, ki dišijo po cimetu, nageljnovih žbicah, rožmarinu, sivki, zeliščih, ki budijo pričakovanja, obetajo dneve veselega druženja in dneve obračuna s preteklim. Budijo željo po bližini sočloveka, po razumevanju in spoštovanju. Ta čas so tudi člani študijske skupine Zelišča, narava, zdravje (UTŽO Žalec) obiskali kolege, skupino zeliščarjev, stanovalcev v Domu Nine Pokorn Grmovje. Stekla je predstavitev dela Zelišča in poglobljena razprava o krepitvi zdravja ter izmenjava strokovnih spoznanj.

Prebrali smo Imenoval sem ga kravata (nem. Ich nannte ihn Krawatte, angl. I called him Necktie)

Je naključje ali odločitev? Na klopi v parku se srečata dva. Prvi je star, drugi mlad, dva iz skupine odpisanih. Vsak na svoj način sta oba nepremakljivo odločna v razmišljanju. Sprva tujca, si zmeraj znova razkrivata svoje življenje, pripovedujeta o njem in tako znova postavita nogo na trdna tla. Avtorica Milena Michiko Flašar v bogatem jeziku opisuje pojav mladih, ki izgubijo vezi z svetom, se zaprejo v »tesno kolibo« svojega doma, kot bi dejal Alfred Adler, tam blažijo strah pred življenjem, a hkrati izgubijo vezi z drugimi. Plačanci po drugi strani živijo prav tako odtujeno življenje. Iskreno srečanje oba lika pripne na resnični svet. Prelepa zgodba o srečanju generacij. Priporočamo jo vsem, še posebno študentom psihologije, transakcijske analize, sociologije, antropologije itd.

Učimo se biti stari tudi na filmskem platnu Ljubljana, 17. december 2014

Filmski tečaj CINAGE poteka na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani. Petnajst udeležencev – od izobraževalcev odraslih do upokojenih strokovnjakov – spoznava, kako se v filmu in drugod odslikajo stereotipi o starosti in kako jih lahko, prav tako s filmom, razbijemo. Ena izmed udeleženk je dejala, da se uči biti drugače stara, saj je toliko stvari, ki jih družba lahko dobi od nje, ona pa se počuti potisnjena v omejujoč kalup. Starost pa so lahko nasprotno tudi zgodbe o samouresničenju. To želimo s kratkimi filmi, ki bodo rezultat tečaja, tudi pokazati. V ta namen smo na Slovenski UTŽO sklenili tudi sodelovanje z Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo.

Scenarij CINAGE raste iz osebnih zgodb

Ljubljana, 17. december 2014

Zapisali smo prve zamisli scenarijev za tri kratke filme o dejavnem staranju. Pod vodstvom *Mete Žgur (UTŽO Ljubljana)* je, četudi sredi belega in sončnega dne, saj filmska domišljija ne pozna meja - potekala *Noč v parku*, vaja, ki smo jo namenili medsebojni pripovedi o lastnem dejavnem staranju po upokojitvi. Udeleženci so povedali, kaj vse počno: so mediatorji na sodišču, delujejo v paru z mladimi sodniki, zasnovali so nevladno organizacijo, pridobili vrsto prostovoljnih predavateljev, delajo prostovoljno, zasnovali so skupnostni vrt. Izobražujejo se za osebnostno rast in delo v skupnosti, mlade s sindromom pomanjkanja pozornosti so privedli nazaj v univerzitetne predavalnice, da so končali študij, se čustveno okrepili, šli svojo pot, igrajo harmoniko in druga glasbila v veselje vseh generacij itd.

Napovedujemo, vabimo

Madame Butterfly. Iz osebnega albuma baletne plesalke Mateje Rebolj, članice študijskega krožka Trgi, ulice in stavbe okoli nas

Mesto, ki v njem živimo. Tretje srečanje Enajste šole v knjigarni. Shranite datum!

Torek, 6. januar, ob 11.00 in vsak prvi torek v mesecu. Knjigarna konzorcij, Ljubljana

Študijski krožek *Trgi, ulice in stavbe okrog nas* Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani vas vabi na **Mesto, ki v njem živimo**, že tradicionalno kulturno-izobraževalno srečanje, vsak prvi torek v mesecu, v knjigarni Konzorcij.

Študijski krožek je pod vodstvom mentorice *arhitekta Mete Kutin* pripravil prav posebno publikacijo, ki nas drugače kot smo vajeni, popelje po Ljubljani. V knjižici najdemo tudi odlomek iz Beneške deklaracije (1964), ki pravi, da so spomeniki kulturne dediščine pričevanja o pomembnih fazah razvoja neke civilizacije, v našem primeru našega mesta, razvoj mesta pa se ne zgodi brez meščanov, bi dodali. Seveda avtorji ne zajamejo vseh faz razvoja Ljubljane, takšno hotenje bi bilo zastavljeno preveč ambiciozno.

Srečanje v knjigarni bo občinstvu pričaralo nekatere tematske poti po mestu, denimo tisto, ki so jo avtorji poimenovali *Srečevanja med kulturo in prijatelji*. Tri tematske poti Meta Kutin skupaj z drugimi avtorji sprva razčleni z vidika arhitekture in urbanega prostora, nato pa obogati z doživlajskimi pripovedmi meščanov, z njihovimi izjavami in spomini na doživetja v mestu. Tako, denimo, zvemo, kako je raslo deželno gledališče, ljubljanska opera, zvemo, da ima "neorenesančna zgradba pročelje bogato okrašeno z jonskimi stebri, da medaljoni na pročelju simbolizirajo epsko tragedijo, opero in opereto". Skozi izjave baletnih plesalcev, meščanov Ljubljane, pa odkrijemo dosti več: doživljanje notranjega prostora te stavbe: *"Umetnost se je pred prenovo opere čutila tudi na njenih plesnivih stenah, v razmajanih vratih, prenapolnjenih garderobah, zakajenem bifeju, kjer se je marsikatera debata zavlekla pozno v noč"*. Zvemo tudi, kako so študenti nekoč pričakali operne umetnike po predstavi in z njimi zaključili večer v bližnji operni kleti.

Pred vami se bo tako sestavila dvojna podoba opere (in drugih stavb in prostorov), tista arhitekturno deskriptivna in tista druga, doživljajska. Namen srečanja v Konzorciju je predati širšemu občinstvu dejstva in spomine na doživljanje Ljubljane. Shranite datum. Vabimo vas!

Zakaj šimpanzi ne govorijo? Izvor, učenje in primerjava jezikov. Tretje v ciklu javnih mesečnih predavanj na UTŽO Ljubljana. **Sreda, 7. januar, ob 10.00 uri**, Poljanska 6, dvorana v pritličju levo. Predavanje Matica Pavliča, doktorskega študenta jezikoslovja in predavatelja na univerzi Ca' Foscari v Benetkah, bo posvečeno spoznavanju izvora in primerjavi jezikov in jezikovnih struktur.

V študijskem programu Etnologija Ljubljane, mentorica dr. Breda Čebulj Sajko, so še prosta mesta. Sreda, 7. januar, ob 16.15 uri, Poljanska 6, predavalnica 5

Simbolika živali in rastlin v umetnosti. Nov študijski program na UTŽO Ljubljana, mentorica Ana Krevelj. **Četrtek, 8. januar, ob 16.15 uri**, Poljanska 6, dvorana v pritličju levo. Prijave: Univerza za tretje življenjsko obdobje, Poljanska 6, tel: (01) 433 20 90, e-pošta: univerza3@siol.net